ԺԹ. ՏԱՐԻ 3302 (Ն. Տ.) 28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1895 16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1895 10 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1313 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal ARÈVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	150
» »	Վեցամսեայ	» »	75
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց բաժանորդի ծախքը միօրինակ		Դրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ եւ այլ գրութիւն ետ չի դարձուիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՐՏԱՔԻՆ ՁԵՒԵՐԸ

Վարժուած ենք ամենէն նորանշան լուրերն Ամերիկայէն իմանալու։

Ասոնց կարգէն է ընկերութեան մը կազմութիւնը, որ նպատակ ունի քաղաքավարութեան ընդունուած կանոնները բարեփոխել, աւելի ընդլայնում տալով անոնց։ Եանքիները մինչեւ հիմա մեծ կարեւորութիւն չէին ընծայեր արտաքին ձեւերու. ինչ որ ժամանակ կը գրուէր, նոյն իսկ շատ քիչ, աւելորդ նկատուած էր անոնց։ Արդ, գտնուած են դաս մը մարդեր, նրբացած մտքի տէր ու բարքերն ազնուացնելու տրամադիր, որոնք կ'ուզեն փոխադարձ յարգանքներուն աւելի բացորոշ արտայայտութիւն մը տալ, ու հաղորդակցութեան աւելի շնորհալի ձեւեր հաստատել։

Նոր աշխարհի մամուլը շատ կը խօսի այս ընկերակցութեան վրայ, որուն առաջարկութիւնները լրջօրէն կը քննադատուին կամ կը գնահատուին իւրաքանչիւրի ճաշակին համաձայն։ Այդ գրական երկրին մէջ հազուադէպ չէ տեսնել ամենաչնչին խնդիրներ որոնք անսպասելի կարեւորութիւն մը կը ստանան, ինչ որ պատահած է նաեւ այս առթիւ։ Նիւ-Եօրքի հանդէսներէն մէկը՝ ուժ տալով հանդերձ քաղաքավարութիւն համարուող եւրոպական սովորոյթները յարգելու առաջարկին, գռեհիկ կը գտնէ ձեռքի սեղմումը երկու մարդերու միջեւ որոնք շատ անգամ հազիւ կը ճանչնան զիրար։ Ուրիշ թերթեր տարբեր տեսութիւններ կը հրատարակեն։ Կերպով մը քաղաքավարութեան փիլիսոփայութիւնն է որ կը պարզուի այս առթիւ։

Բայց ամերիկեան լրագրութենէն առաջ ալ գտնուած են այդ խնդրով զբաղողներ։ Ասոնց կարգէն է Հէրպէրդ Սբէնսէր, մեծանուն ընկերաբանն, որ ինքնատիպ գաղափարներ արտայայտած է։

Իր կարծիքով, քաղաքավարութեան արտաքին ձեւերը քաղաքակրթութեան արդիւնք չեն, այլ աւելի հին ծագում ունին. մինչեւ իսկ քաղաքակրթութեան յառաջանալուն համեմատութեամբ՝ համառօտուած կամ պակսած են։ Այն զանազան շարժումները զորս կ'ընենք ամեն օր, սովորութեան մը հետեւողութեամբ, աւանդաբար մինչեւ մեզի եկած հասած են նախապատմական մարդուն իր յարգանքը կամ ուրախութիւնն արտայայտելու բնազդական շարժումներէն։

Ի՞նչ է, օրինակի համար, բարեւելու սովորութիւնը. տկարին խոնարհութիւնը զօրաւորին առջեւ. իրաւ է որ հնազանդութեան կամ երկիւղի գաղափարը չի ծնիր բարեւողին մտքին մէջ, և ոչ ոք իր արժանապատուութեան դէմ մեղանչած ըլլալ կը կարծէ ինքզինքը. բայց ասի արգելք մը չէ որ այդ սովորութիւն հին ժամանակի բարքերէն մնացած ըլլայ։

Հապա գլխարկ հանելը. անկից աւելի պարզ ու սովորական բան կա՞յ։ Եւ-սակայն այդ ալ իր ծագումը հին ժամանակներէն կ'առնէ եղեր, միշտ ըստ Հէրպէրդ Սբէնսէրի, որ պատմական տեսութիւններու յենլով՝ նրբամիտ կերպով մը կուգայ կը յանգի սա եզրակացութեան թէ գլխարկ հանելը կը նշանակէ «Ձեր ծառան եմ, իմ ինչքս ձերն է»։

Փիլիսոփաներուն տրուած ըլլալու է տեսնել մեկնութիւններ տալ ամենէն հասարակ նիւթին, և մարդկային ընկերութեան բարքերու, դարերու առաջ բերած սովորութիւններու պատկերացումը գտնել ժամանակակից մարդուն ամենաանմեղ շարժումներուն մէջ։

Ձեռքի սեղմումն ալ, որուն կարեւորութիւն չենք ընծայեր, իր մեկնութիւնը կը գտնէ այս տեսակէտով։ Քաղաքավարական այդ արտայայտութեան նախնական ձեւն էր՝ ձեռք համբուրել, ի նշան հնազանդութեան։ Արդ, ի՞նչ կը պատահի երբ երկու հաւասար մարդեր իրարու կը հանդիպին և իւրաքանչիւրը կ'ուզէ միւսին ձեռքը իր շրթներուն տանիլ. ինչ որ կը պատահի երբ երկու հոգի դուռնէ մը ներս մտնելու համար զիրար առաջ անցունել կ'ուզեն. ոչ մէկը կրնայ մտնել։ Այսպէս ալ երկու հաւասարներէն իւրաքանչիւրը ուզելով աւելի բարեկիրթ ըլլալ, ձեռքը ետ կը քաշէ եւ միեւնոյն ժամանակ կը կարկառէ զայն՝ դիմացինին ձեռքը իր շրթներուն տանելու համար։ Անկից առաջ կուգայ ձեռքի սեղմումը։

Ուրիշ հեղինակ մը, որ նոյնպէս հակամէտ է հաստատելու թէ արդի բարքերը անցեալին հետքը կը կրեն, ոչ նուազ նրբին դիտողութիւններ կ'ընէ։ Եւրոպայի մէջ պարտաւորիչ կանոն է որ հարուստ տուներու սպասաւորները պեխ ու մօրուքնին ածիլած ըլլան, մազերնին երկար չի ձգեն, և այլն. ասի առնչութիւն ունենալ կը թուի՝ գերիներուն գլուխը քերծելու հին սովորութեան հետ. սպասաւորին իր տիրոջ հետ երրորդ դէմքով խօսելու կանոնն ալ կերպով մը շարունակութիւնն է այն սովորութեան որուն համեմատ ստրուկ մը չէր կրնար ուղղակի հաղորդակցիլ իր պետին հետ։ Գոնէ այսպէս ձգելը նոր կը կարծենք. անոր ալ մեկնութիւն մը գտած են. անձնական ներկայութեան փոխարէն պատանդ մը տալու հին սովորութիւնը։

Երկար պիտի ըլլար դասակարգութիւնը ժամանակակից այն բոլոր քաղաքավարական ձեւերուն ու սովորութիւններուն որոնց սկիզբը և օրինակը նախապատմական բարքերու մէջ կը փնտռուի։

Որն ալ ըլլայ անոնց ծագումը,—թէ Ամերիկայ ուզէ հետեւիլ Եւրոպայի մէջ ընդունուած սովորութիւններուն կամ թէ այս նպատակով կազմուած ընկերակցութեան գաղափարը ընդունելութիւն չի գտնէ,—ճշմարիտ քաղաքավարութիւնը է և պիտի մնայ միշտ՝ արտայայտութիւն մը փոխադարձ համակրութեան, որուն գլխաւոր յատկանիշն է անկեղծութիւնը։ Աւելի՛ բարեկիրթ կը գտնէք այն մարդը որ փողոցին մէջտեղ ձեռքերնիդ կը սեղմէ կեղծ խանդաղատանքով մը, քանի մը քայլ անդին այլապէս մտածելու համար, երբ նոյն բանը կ'ընէ ուրիշ մը—քան այն բարեկամը որ գլխու թեթեւ շարժում մը կ'ուղղէ ձեզ, կիսաժպիտ, բայց որուն զգացումներուն վրայ չէք կասկածիր։ Որքա՛ն կան առաջիններէն, քաղաքավարի համբաւ հանած, որ երբեմն անոնց միակ յատկութիւնը կ'ըլլայ, և որոնց քաղաքավարութիւնը զարշանք կ'ազդէ։

Տ.

ՈՒՂԵՒՈՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ
ՄԱԿԱՐԱՅԵՑՈՑ ՎԱՆՔԸ

Մակարայեցոց մենաստանին մէջ՝ իմ առաջին գործն եղաւ տեսնել և քննել հայ ձեռագիրներն, որք 20-30 տարիներ յառաջ մեծ թիւ կը կազմէին այդր, ըստ վկայութեան բազմաթիւ ականատեսներու։ Արգելափակ այդ ձեռագիրներն, որ մեր շատ վանքերու մէջ՝ նամ, խոնաւ և խաւարչտին տեղեր միայն բաժին ունէին, մկանց և փտութեանց կեր լինելու համար, հնութեանց խուզարկութիւն երեւան գալէ ի վեր ալ՝ գողութեանց որս և զոհ եղան։ Տգէտ, շահամոլ վանահայրք, անճարակ տէրտէրներ և տիրացուներ սկսեցին անողորմաբար խաղալ անոնց հետ։ Հա՛, թող գրէր կանխագուշակութեամբ անխոնջ, տաժանելի վաստակով նկարող, ընդօրինակող կամ հեղինակող դարեւոր հայ գրասէրն թէ «որ գողանայ կամ ծախէ զմատեանս, զմասն Կայենի և Յուդայի առցէ.» այն տողերն ոչ ոք կը կարդար այլեւս, գէթ 60-70 տարիներէ հետէ։

Միայն կարդացին, միայն գրեցին, և միայն յարգեցին ձեռագիրները, մեր պարկեշտ, մեր բարի, և ընտրող նախնիքներ, և շատերն տգէտ, ոչ գիր ոչ բան գիտցող։ Համբուրելով պահէին, շատ անգամ, մահզէն սրտին վրայ տեղ կուտային, եւ իբրեւ յիշատակ քրտնաթոր աշխատութեան արդար հայերուն ու հայերուն, ապրշումով փաթթէին և հաւատքով պահէին։

Եթէ մնացած են մաս մը ձեռագիրք հեղեղէն ու կրակէն, գողութենէն, պարտական ենք այն ջերմեռանդ, երախտագէտ, գեղարուեստասէր նախնիքներուն, որոց մեծ մասը ռամիկ, անգէտ, անհեռատես համարուած հայ գեղացիներ էին։

Բայց քրտինքով պահուած, տասնապատիկ վճարումներով ձեռքէ ձեռք գնուած, վերադարձուած մեր ձեռագիրները իրենց աչք ունեցողներ ունեցան նաեւ մեր եկեղեցական կոչուածներէ զոմանս, մեր վճկլոր, թղթաբաց տիրացուներէն ու համբակներէն, որք ամեն մէկն իր հաշուոյն ծծըընեցին սուրբ գրեանքը։

Կը վարանէի թէ՝ հոս ձեռագրեր մնացած ըլլան մինչեւ ցարդ. դժբաղդաբար կամ բարեբաղդաբար, վանահօր փոխանորդն առաջնորդեց ինձ փոս ու մութ սենեակ մը, և բաց արեց խոշոր արկղ մը.—«ահա քեզ ձեռագրեր, ինչ կուզես ըրէ»։ Սնտուկն աղտի և փոշոյ մէջ կորած էր։ Մէկիկ մէկիկ, լուսոյ առջեւ բերի, լուսոյ առջեւ և լուսոյ համար գրուած, բայց ապիկար միաբաններու պատճառաւ լուսէն զրկուած մատեանները։

Իմ նպատակս յիշատակարաններն հաւաքել էր. 10-12 կտոր ձեռագրեր՝ վտտամած ու անէծքով վար դրի, յիշատակարաններէ զրկուած ըլլալնուն համար։ Որը փտեր, որը թափեր, որն ալ գողցուեր էր, կամ լուսանցները թղթելու գործածուած։ Փոխանորդ տէրտէրը նկատեց թէ՝ ձեռագիրք եկեղեցւոյ անկիւններ թափուած, մնացած էին. «Հազիւ հաւաքեր և լեցուցեր եմ հոս»։ Ընդ ամեն 25-26 կտոր կային, ի բաց առեալ քանի մը ճառընտիրներու պատառուած և փտած թիւերն։ 15 Աւետարան, 4 Սաղմոս, 2 Նարեկ, 1 Ճաշոց Գիրք, 1 Աստուածաշունչ, 1 Մաշտոց, 1 Ցեղագրութիւն Աստուածաշունչի գեղեցիկ նկարներով Ասորոց, Հրէից, Պարսից, Յունաց, Հռովմայեցւոց և Սելեւկեանց ժամանակագրութեամբ. նախնի գեղարուեստի ճշմարիտ նմուշ մը, 200—300 տարուայ գործ։ Կար նաեւ Մեկնութիւն Յոբայ անուն ձեռագիր մը, որու կցուած էր ուրիշ կարեւոր աշխատասիրութիւն մը, հին ազգաց աշխարհագրութիւն մը՝ մղոնաչափով, և ընդարձակ ժամանակագրութիւն մը՝ ժամանակակից նշանաւոր անցքերով, մինչեւ Քրիստոսի 1300—1400 թուականն։ Յիշատակագրի վերջին հատուածն այսպէս կ'աւարտի. «Արդ եղեւ գրաւ բանիս, ի թվ. տումարիս, կրկին քառից հարիւրոց, և քառից տասանց և քառից թուոյ եւայլն». ապա կը յարէ՝ «մեռեալ հոգի, Մատթէոս քահանայ, սպասաւոր բանի, և Մովսիս բանի սպասաւորի, ի վայելումն Հայտորին Պետրոս բաբունապետի, յամի հազարորդի քառասներդի»։

Տասնըչորս ձեռագիրք ունէին միայն յիշատակարաններ, զորս ամբողջութեամբ հաւաքեցի։ Ձեռագիրք ընդհանրապէս հին, հաստ թղթերու վրայ գրուած էին, երկու մագաղաթեայ աւետարան միայն կար, որոց մէկին յիշատակարանը թափած, ինկած էր։ Ինծ շատեր ցաւօք գանգատեցան թէ՝ նախորդ վանահայրք, կարեւոր ձեռագրերը բոլոր անհետացուցեր են, մաս մը հետերնին տանելով, մաս մը փոքրաւորներուն և բարեկամներուն տալով։ Տիգրանեան Մկրտիչ եպիսկոպոսն որ ժամանակ մը հոս ալ վանահայրութեան զրկուած էր, ընտիր մագաղաթներ բերացուցեր է, և անճարակ վարդապետին մէկն ալ, Թընտուանցի Կարապետ, անշահ անշնորհ այդ պաշտօնեաներ, սնտուկ մը ձեռագիր գողցեր է, և Նիրկերտ թողուցեր իւր հացկատակ, յիմար և անպիտան փոքրաւոր ազգականին, որ այժմ առեր պահեր է և հետախոյզ ազգայնոց ալ ցոյց տալ չուզեր, գողութիւնն երեւան չելնելու համար։ Եւ անպիտան վարդապետի անամօթ փոքրաւորն՝ այսպէս յիմարաբար կը փճացնէ ձեռագիրն և յիշատակարաններն ալ հետը։ Ո՛րքան համոզեցի՝ կարելի չեղաւ այդ արարածի ձեռքէն ազատել գոնէ փոխական սեպհականութեան անգին մատեանները երեան։ Պատրիարքարան ու առաջնորդարան պէտք է որ ուշադրութիւն դարձնէին այս բանին և եկեղեցական յիշատակներն՝ հարկ եղած միջոցներով խլէին այդ տեսակ գծուծ և ստրուկ գողերէ։

Ի՛նչ գիտէին խեղճ նախնիք, թէ իրենց երկարամեայ, մեծավաստակ մատեանները պիտի փտէին օր մը անարգ արարածներու ձեռք։ Գոցենք այս տողերն, աւելի սրտմաշուք չպատճառելու գրասէրներուն։

• •

Դուրս կ'ելնենք Մակարայեցոց վանքէն. դէպ արեւելք, տաճարի պարսպին տակ, ուր կը հանգչին ոսկերք հազարաւոր տարուայ սրբոց, հարց, վարդապետաց եւ ժողովրդականաց։ Առ-կող սարահարթին վրայ ամենէն յառաջ կ'երեւան թափն և տեւեն դարեւոր կաղնոյն Շամանէի որդւոց, և դեռ ուրիշ նուիրական ծառեր, թփեր, ամէնքն ալ հովանի ականաւոր անձնաւորութեանց։ Հովանի չունի միայն Յովհաննէս Շիրակացին, անխաչ, անարձանագիր։ Բաւականացած է պարսպի խաչազարդ քարի շուքով և սուգով։ Հասարակ քար մը կը ծածկէ իր դամբարանն, ինչո՞ւ արդեօք այսքան լքուած։ Ձէ՛. նախնիք ապաշնորհ չէին, և ստուգեցի թէ, իր փառաւոր խաչքարը գործածուած է եկեղեցւոյ արեւելեան պատի նորոգութեան, և անկէ զատ դեռ ո՛րչափ հին գերեզմանաքարեր։

Առ ընթեր մեծ ընկուզենիին, երկու գերեզմաններ ալ ցոյց տուին մեզ, մին նախկին կաթողիկոսներէն միայն կը վերաբերի ըսին, որ հոս եկած, հիւանդացած և վախճանուած է։ Թէ ո՛վ է այդ կաթողիկոսը, չկրցին աւանդաբար անունը մեզ յայտնել, և պատմութիւնն որոշ բան մը չունի այդ մասին։ Իր գերեզմանն հողին հաւասար եղած է, և ընկած մեծ կաղնոյն արմատին տակ, պարզ սալաքար մը կը պատսպարէ զայն։ Իսկ երկրորդը, նոր է, և դեռ արձանագրութեան հետքեր կ'երեւին, այսքան միայն ընթեռնլի. «Աստ ամփոփին նշխարք... Տէր Եպիսկոպոս Պօղոս բաբունեայն...անդ էր լուսարար... յԱթոռակալութեան մերս Եփրեմի վախճանեալ ի Որնտրքան (գիւղ ի Ներան) ...թվին ՌՄՀԲ (1272ին)։» Այս ալ Երուսաղէմի կամ Ս. Էջմիածնի նուիրակներէն մին եղած կը կարծուի։

20—30 տարիներ յառաջ գերեզմանատունը փոքրիկ պարսպով մը շրջապատուած եղեր է, որով դամբարանք ոտքերու առջեւ չմնալով, մաքուր պահուեր են։

Ինչպէս գրչագիրք ցոյց կ'ուտան Եւստաթէի կամ Մակարայեցոց վանքը կարեւոր մենաստան մ'եղած է նախկին դպրութեանց համար, և շատ աշխատաւոր մշակներ տքնած են հոն գրելով ու կարդալով։ Իսկ ա՜յժմ — մեր վանքերն այդ թանկագին արտագրութիւնները պահելու համար անգամ անկարող և անբաւական դարձած են։

ՈՒԽՏԱՒՈՐ

ԴՊՐՈՑԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Բ. Վարժէին հարկաւոր հանգամանքներ

Հոս հարկ է շեշտել սա ճշմարտութիւնը թէ՝ դպրոցական կրթանքի մէջ կամքը մեծ զօրութիւն է, երբ անոր ընկերացած է լոյն լեզու մը։ Դպրոցի մէջ կշտամբանքի ու մեղադրանքի համար գործածուած կորովն՝ ամենէն աւելի անշահապէս սպառուած կորովն է։ Պէտք է ըսել աշակերտին թէ ի՛նչ պարտի ընել, առանց ակնարկելու անոր անցեալին։ Օրինակի համար, եթէ կարգ մը աշակերտներն անզգուշութեամբ կ'ելլեն իրենց նստարաններէն և անկարգութեամբ կ'երթան դասարան, ա՛յն ատեն և հո՛ն որքան ալ յանդիմանէ զանոնք վարժապետը կամ խօսի անոնց այս անկարգութեան մասին, չենք կարծեր թէ բաւական դարման տարած կ'ըլլայ այդ անկարգութեան։ Այս պարագայի մէջ լաւագոյն բանն է դպրոցին անկարգութիւնը փութով և հանդարտօրէն ուղղել՝ պահանջելով որ աշակերտք վերստին նստին իրենց տեղերն և դարձեալ ելլեն, և եթէ հարկ ըլլայ, կրկնել այս գործողութիւնը։ Եւ այս արդիւնքները ձեռք բերելու համար ձեռքի հանդարտ շարժում մը աւելի լաւ է քան բառերու փոթորիկ մը։

Լաւ դաստիարակ մը գտնել փափաքող վերատեսուչ մը՝ շատ նոր աշակերտ ունեցող դպրոց մը այցելեց շրջանի մը սկիզբը։ Կարգ մը դասի հանուեցաւ, աշակերտք անխնամ կերպով ոտքի կեցան, վարժապետը իսկոյն նստեցուց զանոնք և, ետքը, ձեռքի շարժումով վերստին դասի հանեց։ Աշակերտներուն այս երկրորդ անգամ ոտքի ելլելը գոհացուցիչ չէր, ուստի վարժապետը դարձեալ նստեցուց զանոնք։ Յաջորդ լուռ նշանին՝ բոլոր աշակերտք փայլկօրէն կեցան. վարժապետը իր գոհունակութիւնը յայտնեց ըսելով. «Շնորհակալ եմ, պարոններ, տարօր շատ հաւնեցայ»։ Ասիկայ գոհունակութիւն պատճառեց վերատեսուչին, և վարժապետը աւագագոյն դիրք մը ընդունելու հրաւիրուեցաւ. «Պարսաւանքի մէկ բառին փոխարէն տասը բառ», լաւ առած մ'է տարրական դպրոցի մը համար։ Ուղիղ ունենալութիւնը մարզանքի արդիւնք են, ո՛չ շաղակրատանքի։

Ասի կ'առաջնորդէ մեզ բուսած ճշմարտութեան թէ՝ վարժապետին կամքը յաջողութեան է։ Գաւազանի ներկայութիւնը վարժապետին անձնական զօրութիւնը կը զիջէ, նոյնը ճշմարիտ է նաեւ պատժելու սպառնալիքին համար։ Ատենով շատ դպրոցներ կային որոնց մէջ գաւազանը աւելի զօրութիւն ունէր քան ուսուցիչը, և տակաւին կրնան գտնուիլ ուսուցիչներ որոնց անձնական (ո՛չ ֆիզիքական) տկարութիւնը կը կորսուի գաւազանի յաւելուածական զօրութեամբ։ Այո՛, ծպտոր տկար վարժապետներու լրացուցիչն է։ Բայց այս իրողութիւնը նկատի առնուած սկզբունքին վրայ չեն ազդեր. գաւազանը մեծ արգելք է ուսեալ վարժապետի անձնական ազդեցութեան։

Անգամ մը տասն և հինգ տարեկան պատանի մը ձի մը յանձնուեցաւ որպէսզի վարժէ զայն։ Պատանին կը գործածէր խարազանն և երբեմն ալ ուժգին հարուածներու հետքեր կը թողուր մորթին կենդանիին վրայ։ Փորձ ձիավարժ մը հեռուէն այս պայքարներէն մին տեսնելով՝ ըսաւ. «Տղա՛յ, տղա՛յ, խարազանդ անշարժ, չուանն ամուր բռնէ։» Պատանին ձիավարժին խրատին համեմատ գործելով՝ մէկ ամիսէն յաջողեցաւ յաղթանակել կենդանիին որ այնքան հլու եղաւ հակետին տակ որքան գեղեցիկ էր ձեւով ու քալուածքով։

Տղայք ձիերու պէս կը յարգեն հաստատուն ձեռքն ու ամուր չուանը։ Վարուելի միակերպութիւնն է որ կը շահի։ Դպրոցի մը դիւրաւ կառավարման համար էական հանգամանքը է ողնայարը,—հաստատակամութիւնը։

Ս. Մ. ԳԱՍԱՊԵԱՆ

Ռուսաց պարբերական հրատարակութիւններէն ամենէն աւելի տարածուածն է Նէվա շաբաթաթերթն որ 150,000 բաժանորդ ունի։

—Այն երեք անձերը, այր ու կին եւ այս վերջին եղբայրը, որոնք աշխարհի շրջանը պիտի կատարէին ձեռնասայլով, Ֆրանսայէն դուրս չելած՝ վիճեր են։ Կնոջ եղբայրը բաժնուեր է, և այր ու կին մինակ պիտի ճամբորդեն։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (106)

ԺԻՒԼ ՏԸ ԿԱՍԹԻՆ

ԲՕԼԻՆ ՏԸ ՄԵՐԻԱՆ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

—Ոչ, հայր, ոչ... գոչեց կոմսը։ Երբեք չպիտի հաւատամ...

—Ուրեմն ի՞նչ կուզես որ ընեմ։ Չեմ կրնար թողուլ որ անունս աղտոտութեան, բոլոր այս արեան մէջ թաւալուի։

Մարք մարքիզին կը նայէր։ Զանիկա կը դիտէր, ու տարօրինակ զգացում մը կը ծնէր հոգւոյն մէջ... Այդ մարդը, որուն կրքերուն եռալն երբեք այդպէս չէր տեսած, զոր ցուրտ, հանդարտ, հզօր ճանչցած էր, մօրն հետ ունեցած կռուէն ի վեր բոլորովին նոր երեւոյթով մը կ'երեւէր իրեն։ Անոր աչքին մէջ շողիւններ կային զորս երբեք չէր նշմարած, դէմքին վրայ դաժան և անգութ արտայայտութիւն մը որուն բոլորովին անկարող կը կարծէր մարքիզը։

Այն ատեն կասկած մը մտաւ ներսիդին առաջին անգամ... Եթէ իրաւ ըլլա՞ր։

Օ՛հ, խե՜ղճ, խեղճ կինը։ Եւ ինք գրեթէ վռնտած էր զայն, խիստ խօսքեր ըսած էր անոր, գրեթէ նախատինքներ։ Օ՛հ, այո՛, պիտի տեսնէր զայն... պէտք էր։

Մեկէն ի մէկ ելաւ։

Մարքիզն անոր նայեցաւ իր դաժան աչքով, իբր թէ գուշակէր անոր մտքէն անցածն, և խստութեամբ հարցուց.

—Ո՞ւր կ'երթաս։

Մարք պատասխանեց.

—Չեմ գիտեր... գլուխս իմս չէ...

—Այն կի՞նը տեսնել։

—Չեմ գիտեր...

—Ա՛հ, միտքդ ան է... չես ուրանար...

—Կը տառապի՛մ, մրմնջեց եղկելի տղան։

—Կը տառապի՞ս։

—Ձեր կարծածէն աւելի անգթօրէն, հայր իմ։

—Եւ ինչո՞ւ։

—Վասնզի կը տեսնեմ որ շուրջս կը տառապին բոլոր սիրելիներս... վասնզի հրէշային գաղափարներ... սոսկալի տարակոյսներ կ'ունենամ...

Մարքիզն յօնքերը պռստեց։

—Ա՛հ, ըսաւ, ի՞նչ կը մտածես։ Պիտի կասկածի՞ս որ գործած եմ այն ոճիրներն որոցմով կ'ամբաստանուիմ։

—Չեմ գիտեր։ Այս բաները կը խենթեցունեն զիս... Կուզէի մեռած ըլլալ։ Մայրս դժբախտ է... Ինծի կը կանչէ... Ինծի կուգար... Նայուածքը չղարձակ կ'երեւար երբ զիս տեսաւ... Եւ ես չհասկցայ։ Գրեթէ վռնտեցի զինքը...

Մարքիզը տժգունած էր և դողահար, անզուսպ կատաղութեամբ մը.

—Աս աղէկ, ըսաւ։ Ուրիշ ընելիք չունիս եթէ ոչ անոր հետ ամբաստանել զիս. դիմացս կենալ իբր վրէժխնդիր՝ թափուած արեան հաշիւը պահանջելու... Ես ոճրագործ մը, աւազակ մը եմ։ Իբրեւ ոճրագործ, իբրեւ աւազակ վարուէ հետս։

Մարք բազուկները կը գալարէր՝ անհուն անձկութեան մը ենթակայ։ Յետոյ մէկէնմէկ նայուածքը լուսաւորուեցաւ։ Կը թուէր թէ անուշ տեսիլք մը կ'անցնէր իր առջեւէն։

—Քիչ մը առաջ, ըսաւ վերացածի պէս, անիկա հոս էր... Իր տեսքը կը տարցունէր զիս... Իր խօսքերը շարժեցին սրտիս բարութիւնն... երբ կը խօսէր իր չարչարանքներուն... հօրս վրայ... ակամայ յուզուած, կերպարանափոխուած էի։ Դուք հասկնալու էք այս զգացումը, հակառակ անոր դէմ ձեր ունեցած ատելութեանը... Մայրս է... Իր ծոցին մէջ պահած է զիս։ Յետոյ ինծի կը թուի թէ մանկութեան յիշատակներուս խորը վառ տեսիլքի մը պէս մնացած է... իմ վրաս ծռած կնոջ մը ժպտուն դէմքը...

Պ. տ'Իրվիւս բուռն ոստում մը ըրաւ։

—Օ՛հ, ըսաւ, ահա դուն ալ կը խելագարիս։ Ահա թէ ինչպէս կը վարձատրուի քսան տարուան խնամքս... Վիժածները փողոց ձգելու է եղեր շան պէս, վասնզի անոնցմէ աղէկ բան չսպասուիր... Գէշ հունտը գէշ տունկ կ'արտադրէ։

Մարք բազուկներն յուսահատօրէն մարքիզին երկարեց.

—Հա՛յր իմ...

—Ա՛լ քու հայրդ չեմ, ըսաւ Պ. տ'Իրվիւս աւելի սաստկութեամբ։ Հիմակ գիտես։ Լսեցի՛ր... Ա՛լ քու հայրդ չեմ։ Թշուառական մը ու աւազակ մը եմ որուն վրայ կրնաս կրակ ընել... Ա՛լ իմ անունս չես կրեր, վասնզի մարդասպանի այս անունը սոսկում պատճառելու է քեզի...

Իրվուա կոմսը, խելայեղ, նորէն մրմնջեց.

—Հա՛յր իմ...

—Քու կարծիքիդ քաջութիւնն ունեցի՛ր... ինծի հետ վարուէ ինչպէս որ արժանի եմ... Ձեռ՛ք տուր զիս... Լուծէ՛ հօրդ վրէժը։

—Ոչ, երբեք չպիտի հաւատամ...

—Ուրեմն եթէ չես հաւատար, ինչո՞ւ այդպէս կը վարուիս։ Ինչո՞ւ զիս ամբաստանողներուն կողմը կ'անցնիս...

—Ի՛նչքան դժբախտ եմ։

—Ես քենէ աւելի դժբախտ եմ, վասնզի երբեք չպիտի գիտնաս թէ այդ կինն որչա՛փ տառապեցուցած է զիս... Մինչեւ հիմա քաշածներս բան մը չեն՝ բաղդատմամբ ինծի ըրածին...

—Ե՞ս, հայր...

—Դուն... Մտածէ թէ որքան սոսկալի բան է կասկած հրաւիրել, գրեթէ ամբաստանել ամենէն վատ և ամենէն գէշ ոճիրներով այն անձին կողմէ որ սիրելի է քեզ, միակ սիրելի անձը, վասնզի աշխարհիս վրայ քենէ զատ մէկը չեմ սիրեր։

Մարքիզը ճարտար դերասան էր։

Այս խօսքերն արտասանած էր ճշմարիտ յուզմամբ լի շեշտով, գրեթէ թաց աչքերով, և կարծես իրաւ սիրտն ալ լեզուին համաձայն էր։

Մարք բոլորովին խռովեցաւ։

Նոր յեղաշրջում մը տեղի կ'ունենար իր մէջ։

Եթէ մարքիզն անմեղ ըլլա՞ր։

Արդարեւ սոսկալի բան էր իր կողմէ ամբաստանուիլը։

Բոլոր հոգին սեղմուեցաւ։

Եւ նորէն իր անդամները գալարուեցան կսկծուն անձկութենէ մը, և սա աղաղակն ելաւ շուրթերէն.

—Աստուա՜ծ իմ, Աստուա՜ծ իմ։

Ջիթենեաց լեռան վրայ Փրկչին արձակած աղաղակն էր ի տես կրելիք տանջանքներուն։

Թերեւս նուազ կը տառապէր քան Մարք այս պահուս, վասնզի Մարք հարիւր անգամ նախամեծար պիտի համարէր բոլոր մարմնական ցաւերը, բոլոր չարչարանքները բարոյական տուայտանքներէն որք կը տանջէին զինք և կ'արիւնէին իր սիրտն անողորմ անստուգութեան մէջ ուր կ'օրօրէր, այն վիճակին մէջ ուր ստիպուած էր դատապարտել կամ մայրը, որուն համար անյագ այլ անուշ սիրով մը աղիքներուն սարսռալը կը զգար, կամ այն մարդը զոր վարժուած էր սիրել և յարգել իբրեւ հայր, որ մեծցուցած էր զինքն ու կը սիրէր...

Մարքիզն անորոշ տեսնալով զայն, միտքէն անցածը գուշակելով, հասկնալով անոր սրտին մէջ մղուած պայքարը, պատեհ առիթ համարեց վերջին հարուածը տալու։

—Երբեք միտքէս չէր անցներ, ըսաւ լալագին ձայնով, երբեք միտքէս չէր անցներ որ օրին մէկը քենէ պիտի ընդունէի մահացու հարուածը։

—Մահացո՞ւ, գոչեց Մարք։

—Չկարծես որ քու կասկածներուդ վրայ ես պիտի ապրիմ։

—Հա՛յր։

—Կասկածեցար վրաս... Արդէն չափազանց է այս... Կեանքս յաւէտ թունաւորուեցաւ... կեանքս փրցուած է։

Եւ թշուառականը վիշտ ձեւացնելով, ինկաւ աթոռի մը վրայ և մեծամեծ հեծկլտաց, գլուխը ձեռքերուն մէջ։

—Մտածէ թէ ինչ հրէշային բան է... կը թոթովէր արցունքներուն մէջէն։

Մարք չդիմացաւ։

Սիրտը խզխզուեցաւ։

Այդ մարդ որդեգրած, մեծցուցած, սիրած էր զինք։

Ծունկերուն նետուեցաւ։

—Ներեցէ՛ք, գոչեց, ներեցէ՛ք...

Մարքիզը վեր առաւ գլուխը, բազուկներուն մէջ առաւ զայն ու մրմնջեց.

—Վե՛րջապէս...

Երջանիկ էր։ Կը յաղթանակէր։

Դ.

Երկու մարդոց միջեւ պահ մը լռութիւն տիրեց... Մարքիզը նորէն ձեռքը Մարքին վրայ դրած էր։ Մտածեց որ այս անգամ վերջնական էր, պայմանով սակայն որ անիկա ա՛լ չտեսնէր մայրը. բայց գիտէր որ չպիտի տեսնէր։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ, 16/28 ՀՈԿՏ. 1895

ԱԶԳԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԵԿԵՂԵՑԻՈ՛Ց ՄԷՋ ՊՍԱԿՈՒԵՑԷՔ

(Առ Խմբագրութիւն «Արեւելքի»)

Արեւելքի հոկտ. 12 թուով Ձեր «Մահք շատ կ'երթայ» վերնագրով խմբագրականին մէջ, Պոլսեցիներուն իրենց տուներուն մէջ պսակուիլը կ'ուզէք եկեղեցին կամարներուն տակ փոխադրել, բառ մը հնաւանդ նուիրական սովորութեան. գաղափար մը՝ որուն ընդհանրացումը նորապսակներուն սրտերուն վրայ նոր ներգործում մը պիտի ընէ կարծեմ: Ի՜նչ աղուոր բան, իրաւցնէ, ժամուն խունկէ ամպիկներուն մէջ, Ս. սեղանին փառաւորութեան հանդէպ, ու շատ մը մոմեր—ու վերէն ցանած լոյսերուն տակ, իրարու ձեռք սեղմել, ու խորհրդաւոր երդումին ընել: Հոգին նոր պարթնում մը կ'ունենայ, ու սիրտը նոր կրակով մը կը սրբագործուի այդ պահուն: Թո՛ղ այս սովորութիւնը մտայի կարգ անցնի ու տեսէ՛ք անմիջապէս կ'ընդհանրանայ:

Ա՜խ ան մտան որ կը մոռնայ շատ անգամ իր մորակը գործածել սանկ բաներու... և կ'երթայ կիներուն գլխարկներուն առջեւէն կ'իյնայ:

Սա՛ յիշեցնել պիտի համարձակէի թէ ձեր խմբագրականի վերջերն՝ ակնարկութիւն մ'ըրած էիք գաւառացիներուն նկատմամբ ըսելով թէ «Երբ Կ. Պոլսոյ մէջ այս դրութիւն բաւական ընդհանրանայ, ապահով կրնանք ըլլալ որ գաւառներու մէջ եւս արեւելեան բնադատիչ համեստութիւնն հետզհետէ կը համաձայնի Հայ Եկեղեցւոյ նշանակելի այս վաղեմի սովորութեան հետ»: Ես վեր ի վերոյ գաղափար մը ունէի արդէն գաւառական պսակադրութեան ինչպէս կատարուելուն վրայ, ու ձեր յօդուածը մղեց զիս հարցնելու մէկէ աւելի տարբեր քաղաքներ բնակած գաւառացիներու թէ ո՞ւր կը կատարուին ձեր պսակադրութիւնները: Ամէնն ալ սա՛ պատասխանը տուին.—«Մեր պսակները ժամերուն մէջ կը կատարուին ընդհանրապէս, քիչ բացառութեամբ տուներուն մէջ,» ըսին. աւելին կայ,—ու հոս, հնաւանդ սովորութեան մը, բանաստեղծ հոգիներու խոտցումը կը սկսնուի—այն է գիշեր ժամանակ, լուսինկային քաղցր լուսովը ցնծուն թափօրը ժամէն ճամբայ կ'իյնայ, ձիերով կամ կառքերով, ազ խորհրդաւոր գիշերին մէջ, պսակաւելէ յետոյ, ու թագնելով «Առաւօտ Լուսոյ»ին անուշ ոլորումները նոր բացուող արշալոյսին դիմաց, ու այսպէս՝ դեռ մթնշաղ, խորհրդաւոր գիշերէն մաքուր լոյսին հետ տուն կը դառնան պարով ու ցնծումով:

Ա. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Հետեւեալ պաշտօնագիրը մեզ հաղորդուած է Էրզրումէ՝ այն պատասխանին առթիւ զոր տուած էինք տեղւոյն Ուսումնական Խորհրդոյն առ մեզ ուղղեալ շրջաբերական—նամակին.

Արքեպիսկոպոսարան Հայոց
Դիւան Ուսումն. Խորհրդոյ
Թիւ 6

Կարին, 19 Յունիս 1895

Պատ. Տեսչութեան Սանասարեան Վարժարանի
Կարնոյ

Ուսումն. Խորհուրդս՝ փափագելով օգտակար ըլլալ իր նոր ստանձնած պաշտօնին մէջ և նոր զարկ մը տալ ազգային մանկութեան կրթութեան գործին, հաճոյ խնդրել Պատ. Տեսչութենէդ որ հաճի իր անդամներէն մէկը գործակից նշանակել իր աշխատութեանց, որոյ մէջ՝ վստահ է Խորհուրդս որ, Տեսչութենէդ ընտրեալ գործակիցն իր օգտակար և արդիւնաւոր դերը պիտի ունենայ և մեծապէս պիտի օգտուի ազգային մանկտոյն այս գաւառի համերաշխութենէն:

Մնամք սիրոյ ողջունիւ
ատենապետ
Առաջնորդ Կարնոյ եւ յարակից
Վիճակացն
ՂԵՒՈՆԴ ԱՐՔ. ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԸՆԹԱՑԱՒԱՐՏՔ

ՈՐՔ Կ'ՈՒՍԱՆԻՆ ԵՒՐՈՊԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ

1. Սեդրաք Հանէսեան (Կարնեցի) Պերլինի համալսարանը քիմիագործութեան ուսանող.
2. Գարեգին Բասրմաճեան (Կարնեցի) Նանսիի երկրագործական վարժարանը.
3. Արամ Թէթվաճեան (Տրապիզոնցի) նոյն վարժարանը.
4. Յարութիւն Արապեան (Կիւրինցի) Ժընէվի իրաւագիտական համալսարանը.
5. Վրթանէս Մախոխեան (Տրապիզոնցի) Պերլինի գեղարուեստից ճեմարանին, ուսանող նկարչութեան և երաժշտութեան:
6. Գիսակ Սիւրմէնեան (Երզնկացի) Միթվայտայ (Սաքսոնիա) բազմարուեստեան վարժարանը, մեքենագիտութեան ուսանող.
7. Գրիգոր Պալաքեան (Եւդոկիացի), նոյն վարժարանն և նոյն ճիւղը, Սանասարեան վարժարանի Խնամակալութեան ծախքով.
8. Սիմոն Աղապալեան (Կարնեցի) ի Բոյլէնմէյէրկ, ուսանող մեքենագիտութեան.
9. Գէորգ Ծիկէրճեան (Արապկիրցի) նոյն վարժարանը քիմիագործութեան ուսանող:—Այս վերջին երկուքն ալ Սանասարեան վարժարանին ծախքով:
10. Մանուկ Զիլինկիրեան (Տրապիզոնցի) Փարիզ բժշկական ուսանող:

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԸ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՎՐԺ.Ի ՄԷՋ

Էրզրումէ 7/19 հոկտ. թուով գրուած նամակներ դիտողութիւն կ'ընեն Սանասարեան Վարժարանի մէջ ֆրանսերէն լեզուի ուսուցման տկարութեան մասին: Երկու տարիէ ի վեր Թուրքերէնի ուսուցչին յանձնուած է աւանդել նաեւ ֆրանսերէնի դասերն, որք իր ճիւղը չէն ամենեւին: Ուսուցիչն աշխատասէր և խղճամիտ երիտասարդ մ'է, որ հոն գացած էր Կ. Պոլսէ իբրեւ Թուրքերէնի դասատու: Անոր բան մը թարգմանել կարենալու չափ ֆրանսերէն գիտնալէն օգտուելով և ֆրանսերէնի դասերն անոր յանձնելով Հոգաբարձութիւնը լոկ առժամանակեայ կարգադրութիւն մ'ըրած էր, զոր այս ընթացքով, մշտնջենաւորել կ'ուզուի կարծեմ. Խոստացուած էր այս տարի Ալլիանս Ֆրանսէզէ մասնաւոր ուսուցիչ ղրկել, թոշակը վճարուելով մասամբ սոյն Ընկերութեան և մասամբ Սանասարեան հաստատութեան կողմէ, բայց ցարդ չէ ղրկուած: Հետեւապէս, պէտք է փութացնել այս զգալի պակասին դարմանումը, քանի որ ֆրանսերէնի ուսումը կարեւոր է թէ գաւառացի և թէ մանաւանդ Պոլսեցի ուսանողներու համար որք ղրկուած են հոն: Եթէ ֆրանսերէնն արդի խեղճ վիճակին մէջ թողուի հոն, Սանասարեան հաստատութիւնն յոյսը պէտք է կտրէ աշակերտներ ունենալու մայրաքաղաքէն և ընդհանրապէս արեւմտեան Թուրքիոյ գաւառներէն: Այս դիտողութիւնները Խնամակալութեան լուրջ ուշադրութեան կը ներկայենք:

Քաղաքական Տեսութիւն

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Փըթի Ժուռնալ իր թղթակցէն կը ծանուցանէ թէ Լորտ Սալզպըրի արտաքին գործոց նախարարի պաշտօնը պիտի յանձնէ երբեմն Կ. Պոլսոյ դեսպան և այժմ Փարիզի դեսպան Լորտ Տըֆըրինի, իրեն պահելով միայն նախագահութիւնը: Բայց պէտք է գիտնալ թէ որ չարաժ օրն և այսօր առնուած անգլ. լրագիրք այսպիսի խօսք մը չեն ըներ:

—Անգլիոյ մէջ ամէն ոք այնան արձակուրդէն դարձած ըլլալով, քաղաքական ատեաններուն վրայ ևս գործունէութիւնը վերսկսած է: Խորհրդարանին գումարման դեռ շատ ժամանակ կայ, բայց ծեքեններու մէջ բանախօսութեանց սկսման նշանը տուաւ նախորդ վարչապետ Լորտ Ռոզպէրի, Սքարպրօ քաղաքն երթալով և Ազատականաց նոր Ակումբի մը բացման առթիւ խօսելով գլխաւորապէս այն նիւթերն խնդիրներուն վրայ որք ամենէն աւելի կը շահագրգռեն Անգլիացիները: Լորտ Ռոզպէրիի կարծիքով Ազատականք նորէն իշխանութեան անցնելու համար իրենց յոյսն Երեսփ. Ժողովոյ մէջ գտնուող ազատականներուն վրայ պէտք չէ դնեն միայն, այլ առաւելապէս պէտք է ջանադիր ըլլան Ակումբներու, գումարումներու և այլ արտաքոյ-խորհրդարանական միջոցներով իրենց սկզբունքները ծաւալելու անգլ. ժողովրդեան ամէն խաւերուն մէջ: Պէտք է կրթել, կրթել և դարձեալ կրթել անգլ. հասարակ ժողովուրդն որպէս զի գիտակցաբար քուէ տայ: Վերջին երեսփոխանական ընտրութեան մէջ ժողովուրդը շատ դիւրահաւանութիւն ցուցուց: Անգլ. արհեստաւոր և երկրագործ դասերն իրենց վիճակին բարւոքման համար այնպիսի միամիտ խոստումներու հաւատ ընծայեցին որ մարդ կը զարմանայ երբ յիշէ թէ քառորդ դարէ ի վեր Նախակրթութիւնը պարտաւորիչ է Անգլիոյ մէջ: «Ես չեմ ուզեր որ Ազատականք օր մը նորէն իշխանութեան անցնին պարզապէս այն պատճառաւ որ ընտրողք ձանձրացած են Թորիներէն. այլ պէտք է որ անգլ. ժողովրդեան վիճակը բարելաւելու համար Ազատականք հաստատ և լուրջ ծրագրեր ունենան և իշխանութիւն ձեռք անցունեն զանոնք իրագործելու համար միայն»: Գլխաւոր արգելքը Լորտերու ժողովն է միշտ:

Ի պատիւ իրեն տրուած հացկերոյթին մէջ, «Լորտերու Ժողովոյն» կենաց բաժակ առաջարկուելէն ետքը խօսք առնելով, Լորտ Ռոզպէրի ըսաւ թէ «Հակառակ կուսակցութեան վերաբերելուն համար պէտք չէ որ վար զարնենք ինչ որ կ'ընէ օրուան Նախարարութիւնն: Օրինակի համար, անոր յարաբերական քաղաքականութեան համամիտ ենք որչափ որ տեղեկութիւն ունինք, բայց չենք կրնար համամիտ ըլլալ անոր առանին քաղաքականութեան: Բայց այս մասին ալ պէտք է սպասենք որ Նախարարութիւնն իր խորհրդարանական ծրագրերն որոշակի պարզէ: Եթէ ստոյգ է որ Նախարարութիւնը կը խորհի վեր ի վայր շրջել կրթական օրէնքը՝ կամաւոր դպրոցները նպաստաւորելու համար ի վնաս քաղաքային դպրոցներուն, ազատական կուսակցութիւնն իր բոլոր ոյժով դէմ պիտի դնէ ատոր:

Ակնարկելով Ազատականաց կրած մեծ պարտութեան, Լորտ Ռոզպէրի նոյն երեկոյ արտասանած մէկ ուրիշ ճառին մէջ ըսաւ թէ Ազատականք յուսահատելու պատճառ չունին: Ազատական կուսակցութիւնը մեռած չէ Անգլիոյ մէջ, կրնայ ըսուիլ թէ երբեք աւելի զգալի չէր այն կուսակցութեան կարեւորութիւնն՝ երկրին ներքին պէտքերն հոգալու համար: Շատ մը ծայրայեղ գաղափարներ արտայայտուած ըլլալով, պահպանողականք վախցան, և ոյժ տուին պահպանողական կուսակցութեան: Բայց միայն ազատական կուսակցութիւնը կրցած է բուռն յեղաշրջումներու առաջքն առնուլ Անգլիոյ մէջ, և դարձեալ ա՛ն է որ՝ շրջահայեաց և չափաւոր բարենորոգումներով՝ պիտի գոհացնէ ներքին պէտքերն, և ծայրայեղներուն պէտք չպիտի թողու:

Ինչո՞ւ համար յաղթուեցան Ազատականք.—Այս հարցման պատասխանելով, Լորտ Ռոզպէրի ըսաւ թէ պարտութեան պատճառներն եղան Ազատականաց հիմնական չափազանց երկարութիւնը, Պ. Կլատսթընի կուսակցապետութեանն Ազատականաց զրկուիլն, և նախորդ ազատական վարչութեան պարտաւորուած ըլլալը մեծ տեղ տալու այնպիսի ծրագիրներու որք թէպէտ օգտակար էին Իռլանտայի, Սկովտիոյ և Կալլէսի, բայց անմիջական կերպիւ չէին շահագրգռեր անգլիացի ժողովրդեան ստորին դասերն: Ազատականք նաեւ վշտացուցած էին հարուստ դասերն, որոնց դրամի ոյժը գործածուեցաւ Ազատականաց դէմ վերջին ընտրական պայքարին մէջ: Դրամի պակսութեան պատճառաւ Ազատականք շատ մը շրջաններու մէջ չկրցան մաքառիլ Պահպանողականաց դէմ: Բայց ազատական կուսակցութիւնն յառաջիկային համար ամէն յոյս կրնայ տածել: Քննադատութեան մեծ ոյժն իր կողմն է, և վաղ կամ անագան իշխանութիւնը պիտի կրնան ձեռք բերել նորէն»:

(Նաեւ տարակոյս չկայ սոյն վերջին նախադասութեան տառական ճշդութեան. զի Անգլիոյ մէջ մանաւանդ, ո՛չ մէկ կուսակցութիւն յաւիտենապէս ձեռք կը ձգէ իշխանութիւնը: Պահպանողականք կ'ըսեն թէ իրենք շատ գոհ կ'ըլլան եթէ անգլ. Սահմանադրութեան յոյլ տուած 6—7 տարւոյ միջոց տեւէ արդի Երեսփոխանութիւնն՝ իր պահպանողական ստուար մեծամասնութեամբ: Անկէ ետք, Աստուած ողորմած է, կ'ըսեն Պահպանողականք, «որք կը թուի թէ հոգ պիտի չընեն եթէ անկէ ետքը նորէն Ազատականք գան:)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄ.—Նախաընթաց շաբաթ օր Չաթամի նաւարանէն ի ծով իջաւ Վիքթօրիըս (Յաղթական) անուն անգլ. նոր զրահաւորն, որոյ շինութիւնն անցեալ տարւոյ մայիսի վերջն սկսած էր: Երկայնքն է 390 ոտք, (երեք ոտք=մէկ եարտ), 75 ոտք լայնք, 15 հազար թոնօ տարողութիւն, 6,000 ձիու ոյժով, և 17½ հանգոյցի կամ իբր 20 մղոնի արագութեամբ ժամն: Ամենէն հաստ զրահով պատած և ամենէն դիմացկուն մետաղէ, սպառազինեալ է բազմատեսակ թնդանօթներով, ամենէն մանրներէն մինչեւ ամենէն խոշորներն, ըստ պարագային գործածուելու համար: Խողովակներ ունի ո՛չ միայն ջուրին վրայէն այլ և ջուրին տակէն թորփիլներ արձակելու համար:

ԼՈՐՏ ՍԱԼԶՊԸՐԻ այս օրերս քանի մը ճառեր պիտի արտասանէ: Նախ և առաջ, ի պատասխանի Լորտ Ռոզպէրիի ճառին զոր յիշեցինք վերեւ, ու յետոյ՝ նոյեմ. 9ին (Ն. Տ.) Լոնտոնի Լորտ-Քաղաքապետին տարեկան հացկերոյթին առթիւ: Քաղաքապետական պալատէն դուրս նախարարապետին խօսելիք տեղերն են Բրոտֆորտ և Պրայդընի պահպանողականաց մեծ ժողովները ներքին գործերու համար:

ԲԱՑՕԹԵԱՑ ԽԱՂԵՐՆ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ.—Տէյլի Թէլէկրաֆի տնօրէն Սըր Էտուարտ Լօսըն 5,000 ոսկւոյ չէք մը ղրկեց առ Տըք. Կրէյս, հռչակաւոր խաղացող քրիքեթ գնդակախաղի, իբրեւ արդիւնք շիլինկնոց հանգանակութեան զոր Տէյլի Թէլէկրաֆ բացած էր, ազգային մեծարանք մ'ըլլալու համար անուանի վարպետին և քաջալերութիւն մը քրիքեթ խաղուն տարածման: Տըք. Կրէյս այդ գումարէն քանի մը պատիկը ցարդ իբրեւ դրամական մրցանակ շահած էր արդէն: Սըր Էտուարտ այս գումարը ղրկելով յայտնեց իր նամակով թէ անգլ. հասարակութիւնն այս նուէրն ընելով կ'ուզէ անգամ մ'եւս հռչակել թէ փափաքող է որ նոր սերունդը փիզիքապէս կրթուի զօրանայ բացօթեայ առողջարար և պարկեշտ խաղերով, փոխանակ մեղկ, անբարոյական, քաղքենիական և վատառողջ զուարճութիւններու:»

Ի ՍԵՒԱՍՏԱՓՈԼ անցեալ շաբթու կատարեցաւ բացումն Քորնիլով ծովակալի յիշատակարանին: Սա էր Սեւաստափոլի ամենէն երկարօրէ պաշտպաններէն մին ընդդէմ միացեալ բանակաց յարձակման: Մեծ բազմութիւն կար բացման հանդէսին: Ներկայ էին Քոպիլով ծովակալ, ընդհանուր հրամանատար Սեւ ծովու նաւատորմին, և որդիք և թոռք հանգուցեալ ծովակալին: Դիտելի էր ներկայութիւնը Փեթերսպուրկի ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդին, որ ինքն եւս ի Խրիմ ծառայած էր այն պատերազմին մէջ: Տրուած հացկերոյթին մէջ մասնաւորապէս պատուուեցաւ ներկայացուցիչն ֆրանսական ազգին որ երբեմն ի Սեւաստափոլ մաքառած էր նոյն ինքն Քորնիլով ծովակալին դէմ: Մարշալներէ քանիցս կրկնուեցաւ, և եկած բազմաթիւ հեռագրերուն մէջ կար հատ մ'ալ Պ. Ֆէլիքս Ֆօրի կողմէ: Յետոյ «Փոքր Ռուսայ» թատերական խումբին կողմէ ներկայացում մը տրուեցաւ, յորում մասնաւորապէս հիւրասիրուեցաւ ֆրանսացի զինուորական կցորդը:

ՓՐՈՖ. ՎԻՐԽՈՎ ԵՒ ՊԱՍԹԷՕՐ

Պերլինի Բժշկական Ընկերութեան անցեալ շաբթուան նիստին մէջ, որ ամառնային դադարէն ետքն առաջին նիստն էր, Պրոֆ. Վիրխով խօսեցաւ Ընկերութեան հանգուցեալ անդամներուն վրայ, և իբրեւ անոնց մէջ ամենէն նշանաւորն՝ յիշեց զՊաստէօր: Յիշեց թէ այս գերման Ընկերութիւն իր պատուոյ անդամակցութեան կոչած էր հանգուցեալ ֆրանսացի գիտնականն 1892ին: Վիրխով շեշտեց տիեզերական կարեւորութիւնն Բաստէօրի այն գիւտին որով հաստատած էր թէ ինքնածնութեան վարդապետութիւնն անընդունելի է: Բաստէօր բարեկամ չէր գերման Կայսրութեան, բայց ատիկա պատճառ չեղաւ որ այս գերման Ընկերութիւն իր կարծիքը փոխէր Բաստէօրի գիտական արժանեաց վրայ, կամ արժան եղած պատիւը զլանար նմա: Հասկնալու համար Բաստէօրի զգացումը գերման Կայսրութեան նկատմամբ, պէտք է յիշենք որ նա իր համբաւը զառաջին հաստատած էր Ստրազպուրկի Համալսարանին մէջ, որ հիմա գերմանական Համալսարան մ'է: Վիրխով վերջացուց ըսելով թէ կատաղութեան դարմանին համար Բաստէօրի նպաստներուն արժէքին վրայ վերջնական վճիռ արտասանելու ժամն եկած չէ դեռ, բայց հարկ է խոստովանիլ թէ ադով բժշկութեան մէջ նոր սկզբունք մը, նոր ակնակէտ մը հաստատած է:

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ նոր ասպարէզի մը մէջ ալ արժանիք ցուցուց, իր բազմատեսակ տաղանդներուն վրայ ամենուն զարմանքն աւելցնելով: Առաւօտները Ն. Վեհափառութեան քաղաքային հագուստով կ'երթայ պալատէն նորակերտ Օփերայի թատրոնն, և թատերանուագներու փորձերուն ներկայ ըլլալով, իր դիտողութիւնները կ'ընէ նուագայօրինադրութեան վրայ, բեմական կարգադրութեանց վրայ, պարերուն, տարազներուն և գոյներուն վրայ, եւն: Շատեր այս փորձերու ժամանակ կ'անգիտանան թէ ո՛վ է դիտողութեանց հեղինակը, բայց զարմանք կը յայտնեն անոր խորունկ հմտութեան թատերական և երաժշտական նիւթերու: Փորձի մը ժամանակ քուլիսէն յանկարծ դիտողութիւն մ'է կը լսուի, և թատերապետներն իրենք եւս կը խոստովանին ի վերջոյ թէ դիտողութիւնը կ'արժէ ի նկատ առնուլ: Վիլհէլմ Բ. անգամ մը մոռցած էր Օփերան մտած ժամանակ իր սիկառը նետել: Վերատեսուչը խոնարհաբար դիտողութիւն ընելուն վրայ, Վիլհէլմ Բ. անմիջապէս նետեց, ըսելով «Այս Տան մէջ բարեկարգութեան պահպանման վերաբերեալ կանոնք գործադրելի են նա՛եւ իմ մասին»:

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՓԱՐԻԶ, 25 Հոկտ.—Մատակասքարի հետ կնքուած դաշնագիրը կը պայմանադրէ որ արտաքին քաղաքականութիւնը Ֆրանսան պիտի վարէ: Մատակասքարի ֆրանսական ներկայացուցիչն ինք պիտի բանակցի հիւպատոսներուն հետ:

ԱԹԷՆ.—Կը հաւաստեն թէ Մէնելիք թագաւոր մեռած է, Ռաս Մաքոնէն Իտալացիներուն հետ բանակցիլ պիտի սկսի:

ՊՈՒՔՐԷՇ.—Նախարարապետ Պ. Սթուրտզա շրջաբերական մը հանելով ծանոյց թէ նախարարական փոփոխութեամբ արտաքին քաղաքականութիւնը պիտի չփոխուի:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՄԵՆ. Ս. Պատրիարք Հայր՝ Պատրիարքարանի գործակատար Փրէնկեան Աբրահամ էֆէնտիի հետ շաբաթ օրը Բ. Դուռը գնաց:

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԻԿԻՆ ՏԻՐՈՒՀԻ ՏԱՏԵԱՆԻ

Այս առաւօտ, Պէշիքթաշի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ մեծաշուք հանդէսով կատարուեցաւ Վսեմ. Յարութիւն փաշայի կողակից՝ հանգուցեալ Տիկին Տիրուհի Տատեանի յուղարկաւորութիւնը:

Ուռան բազմութիւն մը յուղարկաւորաց, ազգականք, բարեկամք և համակրողք Տատեան գերդաստանին, ներկայ կը գտնուէին:

Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան, որ կը նախագահէր արարողութեան, դիպուկ դամբանական մը արտասանելով, նկարագրեց Տատեան գերդաստանին յատկանշանական առաքինութիւնները, և մասնաւորելով խօսքն հանգուցեալ Տիկնոջ վրայ, ի վեր հանեց անոր բարեպաշտական ձիրքերն ու ազնիւ յատկութիւնները: Քարոզիչ Սրբազան երկնից հանգիստը մաղթելով հանգուցելոյն, մխիթարական խօսքեր ուղղեց անոր վշտակիր ամուսնոյն՝ Վսեմ. Յարութիւն փաշայի, և զաւակաց՝ Տիրան պէյի, Տիկին Նազաշեանի և բոլոր ընտանիքին:

Յաւոտ դամբանականէն, հանդիսական թափօր կազմուելով դուրս ելաւ եկեղեցիէն: Առջեւէն կ'ընթանային Խարիճեյէն ու Թոզպատութեան բարեպանդներ, յետոյ կուլային զարդական տապաներ՝ ի նշան ցաւակցութեան ղրկուած բազմաթիւ պսակներ ի ձեռին:

Դագաղին ծոպերը բռնած էին՝ Վսեմ. Թրնկըր Եավէր փաշա, Վսեմ. Նուրհան էֆէնտի, Գրիգոր էֆէնտի Կիւմիւշկէրտան, Քաղաքական Խորհրդոյ անդամ Քարթէզօղլի էֆէնտի, ռումանական և սպանիական դեսպանատանց առաջին թարգմանք, Փօլտ Անթուան էֆէնտի և Պ. Զախարօֆ:

Թափօրն հանդիսական կերպով մինչեւ գիւղին ծայրն ուղղուեցաւ, ուր բաժնուեցան յուղարկաւորաց մեծ մասն և մնացեալք կառքերով գացին մինչեւ Խասգիւղի ազգ. գերեզմանատունն, ուր հանգուցեալ տիկնոջ մարմինն ամփոփուեցաւ Ճէզայիրլեան գերդաստանին դամբարանը մէջ:

Տիկին Տիրուհի Տատեան վաթսուներեք տարեկան էր: Թարթաքեան Սերովբէ աղայի և Ճէզայիրլեան Մկրտիչ Ամիրայի քրոջ դուստրն էր. հանգուցեալը, 1848ին ամուսնացած Տատեան Յարութիւն փաշայի հետ:

Ամեն անոնք որ մօտէն ճանչցած են զինքը, գնահատած են իր ազնիւ ձիրքերն իբրեւ ամուսին ու մայր, և իր առաքինի կեանքն ու բարեպաշտական զգացումներն որոնցմով յարգելի կը դառնար:

Վսեմ. Յարութիւն փաշա և իր զաւակունք՝ այս դառն կորստեան առթիւ ընդունեցին ցաւակցական անկեղծ արտայայտութիւններ, որոնց կը ձայնակցի Խմբագրութիւնս:

Իբր ապացոյց հանգուցելոյն կրօնական բարձր զգացմանց, յիշենք միջադէպ մը որ տեղի ունեցաւ ասկէ չուրջ երեք տարիներ յառաջ. անակնկալ հրդեհ մը ի Պէշիքթաշ Տատեան Յարութիւն փաշայի տուն կը սպառնար և երբ ընտանեաց բազմաթիւ բարեկամք ու ազգականք կը ջանային գրեթէ բոցերէ պաշարեալ տան կարասինները ազատել, Տիկին Տիրուհի մոռնալով նիւթական ամէն նկատողութիւն, բազմութեան ու ազատարարաց խումբը կը պատռէր և պահ մը զգացնելով ամէն գործունէութիւն, խաժամուժին ոտքերուն տակէն կրօնական երկիւղածութեամբ և գուրգուրանքով կը ժողովէր Ձիթենեայ օրհնեալ ոստ մը որ Ծաղկազարդի տօնէն ի վեր կը զարդարէր բարեպաշտ տիկնոջ սրահին հայելին և զոր ազատարարք անզգուշութեամբ ոտնակոխ ըրած էին, կարասինները ազատելու շտապիկ ջանքերնուն միջոցին:

Պետրոսեան, Նազըճեան, Մարգարեան, Գարամանեան, Պալաեան, Ասատեան և Մանուկեան ընտանիքները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն զդառնաղէտ մահ

ՍԵՊՈՒՀ ԷՖԷՆՏԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ

որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան հանգեաւ ի Տէր, այս առաւօտ: Ազգականք և բարեկամք կը հրաւիրուին այս տխուր հանդէսին որ պիտի կատարուի վաղը՝ երեքշաբթի ժամ 4ին ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ Բերայի ուստից հանգուցելոյն մարմինը պիտի ամփոփուի Պանկալթի գերեզմանատունը իր նախնեաց դամբարանը:

Բերա, 16 Հոկտ. 1895

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Թիֆլիսի օսմանեան փոխ-հիւպատոս անուանեցաւ Շիրազի օսմանեան փոխ-հիւպատոս Խալիլ Եուսէֆ էֆէնտի, և իրեն յաջորդեց Գորֆուի օսմանեան փոխ-հիւպատոս Բոսքալ էֆէնտի:

Գորֆուի օսմանեան փոխ-հիւպատոս անուանեցաւ Թրիեստէի օսմանեան հիւպատոսարանին առաջին քարտուղար Նիքօլաքիս էֆէնտի, որուն յաջորդեց Բ. Դրան հիւպատոսական գործոց դիւանի քարտուղարներէն Մէհմէտ Նիհատ պէյ:

Զօր գաւառին կառավարիչ անուանեցաւ Ճէպէլի Պէրէքէթ գաւառին կառավարիչ Մուսթաֆա Րէֆգը փաշա:

Առաջին կարգի Օսմանիյէ պատուանշան ու Լիազգաթի ոսկի չքանշան տրուեցաւ Օսմ. Պանքային երրորդ տնօրէն Պ. Ուլֆինկի:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄՆԵՐ.—Հոկտ. 14 թուականաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ուղղեալ հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ Հալէպի, Էնկիւրիի, Խարբերդի, Տիարպէքիրի, Ատանայի, Պէրութի, Տրապիզոնի, Սըվազի և Գոնիայի նահանգաց մէջ ալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կատարեալ անդորրութիւն և ապահովութիւն կը տիրէ:

* * *

Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ արկածելոց նպաստամատոյց յանձնաժողովը 2,550 ղրուշի նոր բաշխում մը ըրած է ի նպաստ երկրաշարժէն արկածելոց: Մինչեւ հիմա կատարուած բաշխումներու գումարը հասած է 8,919,094 ղրուշի:

ԱՐԺԷԹՈՒՂԹԵՐ.—Օսմ. մաքսատանց և երկաթուղւոյ միացեալ գծերու արժէթղթոց միացման պայմանագրութիւնն ստորագրուած է կայս. կառավարութեան և Օսմ. Պանքայի միջեւ: Արժէթղթոց շրջաբերութեան հանելու գործողութիւնք պիտի կատարուին՝ Սըր Էտկար Վինսընի մայրաքաղաք ժամանելուն:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպան Սըր Ֆիլիփ Քըրրի, որ երէկ իրիկուն արձակուրդով մայրաքաղաքէս պիտի մեկնէր պայմանադրական կառաշարքով և մինչեւ Սիրքէճի գացած էր, յետաձգեց իր ուղեւորութիւնն և այսօր կը մեկնի արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով:

Դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Հէրպերթ, որ արձակուրդով Անգլիա կը գտնուէր, շաբաթ իրիկուն մայրաքաղաքս դարձաւ: Սըր Ֆիլիփ Քըրրիի բացակայութեան միջոցին, Պ. Հէրպերթ գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ:

ԷՐԶՐՈՒՄԻ նահանգին նորընտիր կուսակալ Րէուֆ փաշայի պաշտօնին վերաբերեալ կայս. Ֆէրմանը կարդացուեր է ի ներկայութեան Անատոլուի նահանգաց քննիչ Շաքիր փաշայի և այլ բարձրաստիճան պաշտօնէից ու երեւելեաց: Ընթերցումէն յետոյ բարեմաղթութիւններ եղած են Վեհ. Սուլթանին համար:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ նորընտիր դեսպան ասպետ Բանսա շաբաթ օրը Արտաքին գործոց նախարար Սայիտ փաշայի ապարանքը գնաց և Ն. Վսեմութեան յանձնեց իր յանձնարարագրոյն պատճէնը:

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Դուռը հրահանգ ուղղած է պէտք եղած տեղերը՝ պատրաստելու ելմտական 1312 տարւոյ զինուորական ճիւղին ենթադրական ցուցակները:

ԱՊԱՆԽՈՒՄ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ ձեռնհաս պաշտօնէայք ապանխումներ կատարեն այն տուներու մէջ, ուր ո՛ և է տեսակ տարափոխիկ հիւանդութիւն մը ծագի՝ եթէ տան տէրերը դիմում ընեն:

ԿԱՐՄՐԱԽՏ.—Տարբէճի մէջ կարմրախտ երեւան եկած է գէշ տեսակէ: Մինչեւ հիմա վաթսուն տղաքներ վարակուած են:

ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ.—Գերմանական ու հէլլէնական դեսպանք անցեալ հինգշաբթի օրը կայս. Թօփան ապարակը գացին կինճի որսորդութեան, ուրկէ բաւական որսացին:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան պահականաւը՝ Բէլէքէլ Թուլոն պիտի երթայ նորոգուելու: Այդ շոգենաւ՝ իր տեղ գալիք Լէվ-Քէ շոգենաւին ժամանումէն յետոյ պիտի մեկնի:

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ.—Գոլց փաշայի աղջիկն՝ Օր. Ժէրթրիւտ ուրբաթ օրը ամուսնացաւ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնեաներէն Պ. Վիչէլի հետ: Ներկայ էին գերմանական դեսպանն ու ազնիւ այլ բարձրաստիճան անձինք:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Կայս. Դիւանատան հասած տեղեկութեանց նայելով, ամսոյս 12ին Մալաթիոյ մէջ երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը զգացուեր է:

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ.—Յայտնի է թէ Հալքիի աստուածաբանական վարժարանին համար հանգանակութիւն մը կատարուելով մինչեւ 5500 ոսկի հաւաքուած էր, երբ Պ. Բօլ Սթեֆանովիչ ներկայանալով յանձն առաւ իր քսակէն շինել տալ ամբողջ շէնքը և այնպէս ալ ըրաւ: Գալով վերոյիշեալ 5500 ոսկւոյ գումարին, որոշուեցաւ որ պահուի նոյն վարժարանին իբրեւ պահեստի դրամագլուխ:

Ֆէնէրի Պատրիարքարանը այս օրերս դրամական անձկութեան մէջ գտնուելուն համար ուզեր է այդ գումարը առնել, պայմանաւ որ 6 տարիէն վճարէ 100ին 6 տոկոսով: Յոյն լրագիրք խիստ ընդդիմութիւն մը կ'ընեն այդ որոշման դէմ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը՝ երկրագործական նախարարութեան յանձնած է այն աղերսագիրն, որով խնդրուած է մաքսատուրք չառնուլ՝ գործի և այլն մշակելու համար բերուելիք գործիներէ:

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ մասնագիտաց ժողովը որոշած է նուէրներ տալ՝ քաղաքային անասնաբուժական վարժարանի քննութիւններէն այս տարի առաջին մրցանակ շահող ուսանողաց:

ՍԵՐՎԻՈՅ Թագաւորը Թաքովօ շքանշանի չորրորդ աստիճանը նուիրած է Սէլանիկի կրթական նախորդ տնօրէն Ճէլալ պէյի, որ Կրթական Նախարարութեան քննիչ ժողովին անդամ կարգուած է:

ԽՈԶԿԱՂԻՆ.—Միտիլլիի մէջ տասանորդի տուրքէ գոյացած 6900 կ'ինտինար խոզակաղինները Իզմիր պիտի ղրկուին ծախուելու համար:

ՃԻՍՐԸ ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՓԱՇԱՅԻ զօրաբաժնին հրամանատար Ֆէրիդ Մէհմէտ Մուխլիս փաշա, հիւանդ ըլլալով, անցեալ հինգշաբթի օր Էտիրնէ գացեր է դարմանուելու համար:

ԾԽԱԽՈՏ.—Սէլանիկի լրագիրք կ'ըսեն թէ այդ նահանգին ծխախոտներուն Եգիպտոս ղրկուիլն անկարելի եղած է՝ Րէֆթիէի տուրքին բարձր ըլլալուն պատճառաւ:

ՌՈՒՍԻՈՅ հանգուցեալ Աղեքսանդր Գ. կայսեր մահուան տարեդարձին առթիւ, ուրբաթ օրը հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ռուսական դեսպանատան մատրան մէջ ի Բերա:

Հետեւեալ օրը՝ շաբաթ, տարեդարձ գահակալութեան Վեհ. Նիկոլա կայսեր, գոհաբանական աղօթքներ պիտի կարդացուին: Յետոյ դեսպանատան սրահին մէջ ընդունելութիւնք պիտի կատարուին. իրիկուան հացկերոյթ և ցայգահանդէս պիտի տրուին:

Եկեղեցական այդ երկու արարողութեանց ներկայ պիտի գտնուին դեսպանը, դեսպանատան պաշտօնէայք և ռուս գաղթականութեան երեւելիք:

—Ռուսական դեսպանատունը շաբաթ օրը Պէօյիւքտէրէէն Բերա փոխադրուեցաւ:

ՈՂՈՂՄՈՒՆՔ.—Էտիրնէէն կը գրեն թէ երկուշաբթի գիշերուան ժամ 6էն սկսեալ Պալքաններու և Գըրճալիի շրջակայքէն անընդհատ տեղացած անձրեւներէն Արտա գետն յորդեր է: Ջուրերը քշեր տարեր են Գըրճալիի մէջ շինուելու վրայ եղող կամուրջին մէկ քանի ոտքերը: Երեքշաբթի օրն Էտիրնէի կողմը Մարիցա ու Արտա

ՔՈՆԵԱՔ Ն. Ի.
ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ
ՄՈՍՔԱՏ ԳԻՆԻՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ
ԱՄԵՆԷՆ ԶՈՒՏ ՔՈՆԵԱՔԸ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
Յունական եւ Եւրոպական բազմաթիւ հիւանդանոցներու
Մեծաքանակ առաքում բովանդակ Թուրքիոյ, Եգիպտոսի, Սուրիոյ, Ռումանիոյ, Սերպիոյ, Պուլկարիոյ, Ռուսիոյ, Ամերիկայի եւ Հնդկաստանի համար։

ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

ՊԱԹԻՍԹԱ Ի ՊԻՐԷՈՆ
ՄԻԱԿ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՔՈՆԵԱՔԻ
Պ. Ժ. ՊԱԹԻՍԹ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊԻՐԷՈՆ
ՈՐ ՀՆՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒՆԻ
Հաստատեալ 1872 ին
Միակ ներկայացուցիչ Տ. Կ. Տիւբլինատիս։ Կեդրոնական վաճառանոց, Ղալաթիա, Ցիւֆարի փողոց, թիւ 23. Մասնաճիւղ Բերա Քալյոնճի—Քուլլուք, թիւ 9

գետերն յորդելով՝ մէկ կանգուն բարձրութեամբ ջուրեր Թիմուր Թաշի կողմերը ողողեր են։ Երկաթուղւոյ կայարանի կողմերն հետիոտն երթալ անկարելի դարձեր է։ Ջուրերու յորդումը շարունակեր է երկուշաբթի գիշեր ու չորեքշաբթի օր։ Քաղաքին ու կայարանին միջեւ գտնուած ճամբան մինչեւ երկու մեդր ողողուեր է։ Գետին եզերքը գտնուած հողէ թումբին 3-400 մեդրնոց տեղն հեղեղներէն քշուեր է։ Կայարանին կողմը, կուսակալութեան հրամանաւ, նաւակներ ու լաստեր ղրկուեր են, որովհետեւ ձիով ու կառքով անցնիլն անկարելի եղեր է։

Ճիսրը Մուսթաֆա Փաշայի կողմն ալ Մարիցա գետն յորդելով, կայարանին ու քաղաքին միջեւ գտնուած ճամբան ողողուեր է ու երթեւեկութիւնք դադրեր են։

—Թըրնովըքի ու Խեկի Ջուղարի միջեւ գտնուած հեռագրական գերանները տապալեր են հեղեղներէն։ Սօֆիայի ու Ֆիլիպպէի միջեւ եղած հեռագրական թելերն ալ վնասուեր են։

ՆԵՂՈՍ գետին մէջ, Գահիրէի մօտ, անցեալները երկու շոգենաւերու միջեւ ընդհարում մը տեղի ունենալով, շոգենաւերէն մին ընկղմեր և մէջը գտնուած 60ի չափ ուղեւորներէ յիսունը խեղդուեր են։

Թ. ՀԱՅԻԳԱԹ լրագրին, որուն գինը ցարդ 40 փարա էր, այսօրուընէ սկսեալ 10 փարայի պիտի ծախուի։

ՋՕՐԼՈՒԻ քաղաքապետական բժիշկը [illegible] կը հերքէ այն լուրը թէ հոն կեղծմաշկ երեւան եկած ըլլայ։

ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ.— Անգլիացի այն ինքնաշրջիկ զբօսաշրջիկներն, որք անցեալ շաբթու մայրաքաղաքս եկան յատուկ շոգենաւով մը, մեկնեցան դէպ ի Սուրիա։

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ նորընտիր կառավարիչ Հաճի Հագգը պէյ և ընդհանուր դատախազի օգնական Իպրահիմ պէյ շաբաթ օրն իրենց պաշտօնատեղին ուղեւորեցան։

ՁԻՆ.—Թիֆլիսի և Օտեսայի օսմանեան հիւպատոսներն, ըստ յանձնարարութեան Արտաքին գործոց նախարարութեան, տեղեկագրած են թէ Ռուսիայէն կարելի է իւրաքանչիւրն 300էն 500 ռուպլիի յովատակներ գնել։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը Բ. Դրան ղրկած է այն աղերսագիրն, որով վաճառականք ոմանք խնդրած էին վերցնել այն Բէֆթիյէի տուրքն, որ կը գանձուի Եգիպտոս տարուած ծխախոտներէն։

ԱՆԱՍՈՒՆՔ.—Երկրագործական նախարարութիւնն որոշած է որ սահմանագլխին վրայ անասնաբոյժներ գտնուին՝ Պուլկարիայէն ու Արեւելեան Ռումէլիէն բերուած անասնոց առողջական վիճակը քննելու համար և անասուններէն թեթեւ տուրք մը առնուի իբրեւ փոխարէն անասնաբոյժներու ամսաթոշակաց համար ըլլալիք ծախուց։ Այդ առաջարկութիւն մատուցուած է Բ. Դրան։

—Սեպտ. ամսուն այդ կողմերէն բերուած են ընդամէնը 41,461 անասուններ։

ՄԱՐԱԽ. — Ձեռնհաս իշխանութիւնը հրահանգ ուղղած է ամեն կողմ որ ժամանակին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելով ջնջեն մարախի հաւկիթները՝ տակաւին չբացուած։ Երկրագործական մասնագիտաց ժողովն այժմ կը քննէ այն միջոցներն, որք Եւրոպայի մէջ ի գործ կը դրուին՝ մարախները ջնջելու համար։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ընդհանուր տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընդ և տնօրէն Պ. Լաֆիւանդ երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս ժամանեցին եւրոպական կառախումբով։

ՍԻՄՊԼԷՔԻ կղզւոյն մէջ անցեալ մայիսէն ի վեր հարսանիթէ ութ հարիւրի չափ տղաքներ մեռեր են՝ մէկէն մինչեւ տասն երեք տարեկան։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ նահանգին մէջ անցեալ յուլիս և օգոստոս ամիսներուն 2643 ծնունդներ և 2181 մահեր պատահած են։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Իզմիրի լրագիրք կը պատմեն թէ հոկտ. 6ի գիշերը, Աքշէհրի կողմը, զինեալ հինգ աւազակներ յարձակեր են երկաթուղւոյ երկրաչափ Պ. Շիլինկի տանը վրայ։ Պ. Շիլինկ բացակայ ըլլալով, աւազակներն սպաններ են տան մէջ գտնուող սպասաւորը և երկրաչափի օգնական Պ. Օլիւիէի գլխուն ալ դաւազանի սաստիկ հարուած մը զարկեր են։ Զարագործք տանը մէջ գտնուած 500 ոսկւոյ մօտ գումար մը և ուրիշ գոյքեր յափշտակելով փախեր են։

Իլկինի գայմագամն իմանալով անմիջապէս Աքշէհր գացեր և գիւղացիներէն մէկ քանին ձերբակալեր է։ Գոնիայի կուսակալութեան ալ իմաց տրուեր է, որ ոստիկան-զինուորաց հրամանատարը ղրկեր է ոստիկան-զինուորներով։

Պ. Օլիւիէի գլխուն վէրքին համար բժիշկներն յայտարարեր են թէ վտանգաւոր չէ։

ՃԱՊՈՆԻ կառավարութիւնը մայրաքաղաքս ղրկած է անգլիերէն վիճակագրութիւն մը՝ Ճափոնի կրթական վիճակին վրայ։ Այդ վիճակագրութիւն յանձնուած է կրթական նախարարութեան։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդն առջի օրը խորհրդակցութիւններ կատարեց՝ արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան կողմէ ի Տէտէ Աղաճ շինուելիք նաւահանգստին ու քարափին ինչպէս նաև Սիրքէճիէն մինչեւ Այամէթեֆանոս շինուելիք երկաթուղւոյ երկրորդ գծին վերաբերեալ խնդրոյ վրայ։ Ներկայ էին նաև ընկերութեան տնօրէնն և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան կողմէ ղրկուած պաշտօնեաներ։

ՑԻՄԱՐԱՆՈՑ.— Պօսթանճըի և Մալթեբէի միջեւ ցիմարանոց մը պիտի կառուցուի՝ գիտական պահանջմանց համաձայն, որուն համար Պ. Վալօրի յատակագիծներ պատրաստած է։ Այդ նոր շէնք մինչեւ որ կառուցուի, Սկիւտար գտնուած ցիմարանոցը պիտի նորոգուի։

Կ. ՊՈԼԻՍ-ՍԷԼԱՆԻԿԻ երկաթուղւոյ գիծը Սէլանիկի կայարանէն մինչեւ ծովեզերք պիտի երկարի։ Աշխատութիւնք արդէն սկսած են։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ պարտուց թողեալ հասութից վարչութեան հաշիւներէն կ'երեւի թէ հիմնական անցեալ 1310 տարւոյն՝ ծխախոտի տասանորդի տուրքէն 126,470 ոսկի գոյացած է։

—Վարչութիւնը ներկայ տարւոյն մէջ, չորս սէրիներէ բաղկացեալ արժեթղթերէն հրապարակէն գնած է՝ 900,000 անգլիական ոսկի անուանական դրամագլուխով արժեթղթեր, որոց համար վճարած է 416,568 անգլիական ու 11,380 օսմանեան ոսկի։

ԻԶՄԻՐԻ շրջակայ Սէյտիքէօյի մէջ անցեալ օր անձրեւ ու կարկուտ տեղալով գիւղին մէջէն անցնող գետակը յորդեր է և մէկ քանի տուներ վնասուեր են։

ՀԱՍՈՅԹԻՑ ԳԱՆՁՈՒՄ.—Սէլանիկի նահանգին մէջ սեպտեմբեր ամսուն այլ և այլ տուրքերէ 3,238,059 ղրուշ հաւաքուած է։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը երէկ դատեց Շքոտրացի Հիւսէյին անուն անձն, որ Շքոտրայի մէջ Ճէնարօ Բասիօրէ անուն լատին կրօնաւորն սպաննած էր՝ ունեցած ստակը գողնալու համար։ Հիւսէյին մահուան դատապարտուեցաւ։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Պատժական ատեանը դատեց տեղւոյն Նախնական դատարանին սենեկապետ Հագգն, որ ամբաստանուած էր թէ պաշտօնէից եւ քարտուղարաց ամսաթոշակին համար Դատական նախարարութեան ղրկըէն առած հրեք հարիւր մէճիտիյէները իւրացուցած է. Նոյնպէս Արզըհալճը Մէհմէտ էֆէնտին, որ իբրեւ մեղսակից ամբաստանուած էր։ Հագգը դատապարտուեցաւ տասներեք ամսուան բանտարկութեան, իսկ Մէհմէտ էֆէնտի անպարտ արձակուեցաւ։

ԱՐԿԱԾՔ.—Դատական ու Ելմտական Վսեմ. նախարարներն, երէկ իրիկուն բաստ սովորութեան, Սիրքէճիէն իրենց ապարանքները կերթային Շէրէֆ շոգեմակոյկով, երբ այդ շոգեմակոյկ զարնուեցաւ Մոխսուսէի Գիւլնալը շոգենաւին որ կամուրջ կ'երթար։ Շէրէֆի գլխու կողմը և Գիւլնալի մէկ կողմէ վնասուեցան։ Թէ՛ շոգեմակոյկին և թէ շոգենաւին կողմէ ձեռք առնուած միջոցներով ո և է վնաս չպատահեցաւ ո՛չ Նոցին Վսեմութեանց և ոչ ուղեւորներու։

—Առջի գիշերը Պոլսոյ Էյրի Քաբու Թաղը տան մը մէջ արկած մը պատահեցաւ։ 65 տարեկան հրեայ կին մը անկողինը չուխած պահուն սաւանը զարնուեցաւ առաստաղէն կախուած լամպարին, որ կոտրեցաւ և վար ինկաւ. անկողինն ինչպէս նաև կնոջ հագուստները բռնկեցան։ Կնոջ աղաղակներուն վրայ տղան հասաւ և մօրերու համար աշխատած ատեն իրեն հագուստներն ալ կրակ առին։ Վերջապէս չորս կողմէն օգնութեան փութալով երկուքն ալ ազատեցին։ Կնոջ մարմնոյն ամեն կողմերն այրած ըլլալով երէկ մեռաւ։ Երիտասարդն, որուն ոտքերն և այլ տեղերն այրած են, կը դարմանուի։

—Անցեալ ուրբաթ օր Ջիպիֆտարէն վերադարձող մակոյկ մը շրջեցաւ և մէջը գտնուող հինգ մարդիկ ծովը ինկան, սակայն անմիջապէս ազատուեցան։

—Շաբաթ օրը 14 տարեկան յոյն տղայ մը Ունգաբանի ծովեզրէն ձուկ որսալու պահուն, ծովը ինկաւ և նոյն միջոցին թեւը կոտրեցաւ։ Տղան հիւանդանոց տարուեցաւ։

ՈՃԻՐ.—Ուրբաթ գիշեր Ղալաթիոյ մէջ ոճիր մը գործուեցաւ։ Վիտինցի Խէյավաճառ Մէհմէտ գինով վիճակի մէջ կերթար, երբ դէմը ելաւ Բիճ Խօճէր անուն մարդ մը, որ առաջարկեց իրեն օղի խմել և յետոյ Բերա ելնել։ Մէհմէտ մերժեց և այդ պատճառաւ վէճ մը ծագեցաւ, որ յետոյ կռուի փոխուեցաւ և Խօճէր երկու ապտակ զարկաւ Մէհմէտին, որ կատղելով դաշոյնը քաշեց և Խօճէրին կուրծքը մխեց։ Խօճէր գետինն ինկնալով անմիջապէս մեռաւ։ Մէհմէտ թէեւ փախչիլ փորձեց, սակայն անմիջապէս ձերբակալուեցաւ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Վերջացող շաբթուն առեւտրական հրապարակին վրայ շատ գործեր չեղան։ Կարծր ցորէն ո՛չ հասաւ և ոչ ծախուեցաւ, որուն Ռումէլիի ու Էտիրնէի տեսակները կարժեն 25 26 փարա օխան։ Զանազան տեսակէ 25,000 քիլէ կակուղ ցորէն հասաւ և վաճառուեցաւ 14-14 1/2 ղրուշէն քիլէն։ Կիրքա ու Աղիմա ցորէնի վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ. պատրաստ չկայ։ Եգիպտացորենի, հաճարի և վարսակի վրայ գործ չեղաւ, որք կարժեն 17, 15-16 և 16 1/2 փարա օխան, ըստ տեսակին։ 8000 քիլէ գարի ծախուեցաւ 8 1/2 ղրուշէն քիլէն։

Ալիւրներէն հասան 9000 պարկ Իպրաիլ և 3000' Օտեսա, որք ծախուեցան ընթացիկ գիներով։

Թեֆի վրայ սովորական գործեր եղան, օխան 13 1/2 փարաէն։

300 պարկ Տրապիզոնի լուբիա ծախուեցան՝ տեղական սպառման համար՝ հարիւր օխան 135 ղրուշէն։ Սիսեռի վրայ գործ չեղաւ. կարժէ 46-50 փարա օխան, ըստ տեսակին։ Բակլայի և կանեփի ու խաշխաշի հունտի վրայ գործ չեղաւ, որոց գիներն են 23, 45-47 և 55 փարա օխան։ 600 պարկ սուսամ ծախուեցաւ՝ տեղական սպառման համար՝ 67 էն. 1000 պարկ կտաւատ՝ արտածման համար՝ 39 էն և 2000 պարկ Եւրոպայի համար՝ 36 փարաէն օխան։

Արտածելի ապրանքներէն բամպակի գիները բաւական բարձրացած են։ Թիֆթիքի ու աֆիոնի վրայ գործ չեղաւ։ 97 պարկ դեղին ճէհրի ծախուեցաւ, որուն 17' Գայսէրի 3 էն և 80' Գայսէրի հին հունձքէն՝ 3 1/2 ղրուշէն օխան։ 107 պարկ գազի խէժ ծախուեցաւ, որուն 21ը' Նիկտէ, Էնկիւրի, սպիտակ, առաջին տեսակ 25-27 էն, 60ը' Գայսէրի' 16-17 1/2 էն, 14' Գայսէրի, դեղին, 15 1/4-15 1/2 և 12' Գայսէրի, ստորին տեսակ, 12 1/2 ղրուշէն օխան։

Ալքօլներէն հասան 37 տակառ Ուլատօֆքա, 30 Ճիռաստէլլի ու Սմթէն, 17' Ռասպ և 43 Թրիէսթէ, որք ծախուեցան 39 1/2—43 օխան մէկ օսմանեան ոսկւոյ։

Գալթաքեոքերէն 500 պարկ խաշհուէ հասաւ և ծախուեցաւ իւրաքանչիւր հարիւր օխան 11.50-13.50 օսմանեան ոսկւոյ։ 2800 պարկ Թրիեսթէի շաքար հասաւ և վաճառուեցաւ 95-98 ղրուշի, ըստ մարքին։ Ռուսական շաքար ոչ հասաւ և ոչ ծախուեցաւ։ 500 պարկ Ռանկունի բրինձ հասաւ և տակաւին չվաճառուեցաւ. կարժէ 95 ղրուշ։ Եգիպտական բրինձ ոչ հասաւ և ոչ ծախուեցաւ։ Կարժէ 60-80 ղրուշ. Նոյնպէս ճափոնական բրինձ, որուն գինն է 145-153 ղրուշ։ 100 պարկ Ռիզօ հասնելով վաճառուեցաւ 43 ֆրանքի պարկը։

Մոմ չհասաւ. պատրաստ գտնուածէն 300 սնտուկ ծախուեցաւ, զանազան տեսակ, 52 1/2-56 1/2 ղրուշէն սնտուկը։ Ռուսական քարիւղի վրայ ընթացիկ գործեր եղան. կարժէ սնտուկը 23 1/2 ղրուշ ոսկեդրամ։

ԱԶԴ
ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Ստորագրեալ Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել արդոյ հասարակութեան թէ ձմեռ եղանակին յատուկ կառախմբոց երթեւեկութեան ժամանակացոյցը յառաջիկայ Նոյեմբեր 2 (Ը. Ն.)էն սկսեալ պիտի գործադրութեան դրուի։

Տնօրէնութիւն

10/22 Հոկտ. 1895 Հայտար-Բաշա

ԱԶԴ ԹՐԱՄՈՒԷՅԻՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Թրամուէյնիրու ընկերութեան պարտաթուղթերն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ գլխավճարը առաջիկայ դեկտեմբեր 1ին վճարելի իննըսուն երկու (92) պարտաթուղթերուն 27րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ առաջիկայ Նոյեմբեր 2, շաբաթ օրը (Ն. Տ.) կէս օրէն ետք ժամ 2ին, ընկերութեան կեդրոնատեղին, Վոյվոտա փողոց։ 2—3

ՏՈՔԹՕՐ Պ. ՔԻՒՉԻՒՔԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ

Այս անգամ Իւսկիւտարէն Գատը գիւղ Բէքմէզ Թարլասը թիւ 16 տունը փոխադրուած ըլլալով հիւանդ կ'ընդունի ամեն օր կէս օրէ վերջը եւ կը դարմանէ ամեն տեսակ ներքին եւ արտաքին հիւանդութիւնք։

Մասնաւորապէս ջղային եւ ծննդական գործարանաց հիւանդութիւններն, նաեւ վերջերս Փռոֆէսօր Տօքթ. Ռուխ կողմանէ հնարուած Սէռօմով որ միշտ թարմ կերպով պատրաստ կը գտնուի՝ տղայոց կեղծմաշկ (գուշ պօղազի)ի հիւանդութիւնները կը դարմանուին։

Շաբաթ օրերը կէս օրէ վերջը ծրի, երկուշաբթի եւ հինգշաբթի օրերն կէս օրէ առաջ Գատը գիւղ Խօսրովեան եւ Սարաֆեան էֆէնտիներու դեղարանները կը գտնուի. մնացեալ օրերն կէս օրէ առաջ Իւսկիւտար Իճատիէ Սինեսր Սհմիի եւ Գույումճեան էֆէնտիի դեղարաններն գտնուելով ուր երեքշաբթի օրերն իրեն դիմող հիւանդներն ծրի կը դարմանէ։ 345 40—40

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԲԱՌԱՐԱՆ
ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ
Հրատարակուեցան 42, 43, 44 եւ 45 թերթերը։ Վերջին թերթը կը հասնի մինչեւ **Pseudo prophète** բառը։
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ ՄԷԿ ՄԷՃԻՏ
Իւրաքանչիւր թերթը 30 փարայ
Դիմել ՊԱՂՏԱՍԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ, Պոլիս Սուլթան համամ փողոց թիւ 14

Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ. Արուեստ Տոմարակալութեան եւ Վաճառականական Դիւանի. Պարզատումար եւ Կրկնատումար։ Պարզ եւ դիւրին։ Վարժարաններու եւ ինքնիրեն աշխատողներու համար։ Գործի մարդոց խիստ պիտանի։ Գին 6 ղրշ։ 435 3-8

Ստակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 16 28 Հոկտ. 1895

Անուանին. եւ Վճարեալ		Թուական	Անուանք Արժեթղթոց	Ընթացիկ Գիներ	
100		1851	Քոն. Սէրի A (1%)	65	—
100			» » B	44	20
100			» » C	30	10
100			» » D գոցուած	36	09
400			» » D բացուած	36	07 1/2
100			» » D միջօրէ	36	11
100		1870	Ռումէլ. երկթ. գոցուած	132	3/4
Ֆր. 500			» բացուած	133	—
			» միջօրէ	133	1/4
Անվ.	Վճր.				
20	10	1890	Օսմանիէ 4%	100	—
22	11	1869	Քրէտի Ժէն. Օժ.	11	30
10	5	1872	Պօս. Օժ. տը Շ. է Վ.	6	13
140	140	1878	Լաւրիումի	58	—
500	300	1889	Անատոլուի (Բժն.	695	—
500	500		Երկաթուղիի (Պրժ.	315	—
20	8	1882	Թրամուէյ (Բժն.	9	90
500	500		(Պրժ.	498	—
500	200	1883	Ծամ. Ռէժի	21	12
1.40	1.40	1892	Օսմ. Սիկարէթ 5%	3	—
11	5 1/2	1893	Օսմ. Ապահովը. Ընկ.	7	20
500	500	1882	Ջրի Ընկ. Տէրքոս	450	—

ՄԹԻԼԱՆՑ (Բրիմ) ԻՒ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Դրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	4	50
1 ամսուան համար	5	—
1 օրուան համար	2	25
Թրքոր	—	—
Կանխիկ (Հէվալէսիզ)	1	32 1/2
ՄԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	3	50
1 ամսուան համար »	3	50
ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	17
20 Ֆրանքնոց	87	36
20 Մարքնոց Գերմանական ոսկի	107	20
Քըլինց	52	20
Ռուսի Յպէրիալ	5	37
Մէճիտիյէ	103	08
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	88	20
Տալեա Ղալաթիոյ Սակարանի	8	—
ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԱՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Դրշ.	110	20
Փարիզ » Ֆր.	83	80
Վիեննա 3 օրուան Ֆիոր.	10	87 1/2
Բերլին չէք Մարք.	18	45

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 26 Հոկտեմբեր		
Քոնսոլիտ Օսմ. B Կոնսկ. Ֆր.	—	—
» C »	24	95
D (Բացուած »	23	50
(Գոցուած »	22	55
Ռումէլիի Երկաթուղի »	184	37
Քրէտօնիքէ	477	50
Մաքսային Պարտաթուղթք	505	—
Օսմանիէ	—	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ	481	87
Պանք Օթոման (անուանին.)	690	62
Ռանթ Ֆրանսական 3%	100	52
» 3 1/2%	106	60
» Իտալական	88	95
Քրէտի Լիոնէ	780	—
Քրէտի Ֆոնսիէ	—	—
Քոնդուառ տ'էսքոնթ	—	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ	3082	—
Եգիպտական Միացեալ	525	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	25	240
ՎԻԵՆՆԱ 26 Հոկտեմբեր		
Ռումէլիի Երկաթուղի Ֆիօրին	73	—
Օսմ. Ռէժի	229	20
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ ի տես	123	60
» Փարիզի »	47	70
ԼՈՆՏՈՆ 26 Հոկտեմբեր		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	65	—
» » B »	40	—
» » C »	25	12
D (Բացուած »	23	62
(Գոցուած »	23	50
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% (Երաշխ. բնակ.	—	—
» » 1894 3 1/2% (Եգպ. Հրկ.ով	—	—
Պանք Օթոման (վճարեալ)	17	50
Այտընի Երկաթուղի	13	50
Միացեալ Եգիպտական	104	25
Առանձնաշնորհեալ »	—	—
Անգլ. Քոնսոլիտ	103	37
Պուլկար. Փոխառ. 6%	95	50
» Նոր 6%	97	50
Ռանթ Հելլենական 5%	—	—
» 4%	31	50
Փոխանակ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	412
ՊԷՐԼԻՆ 26 Հոկտեմբեր		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մաքսը	98	50
Ռումէլիի Երկաթուղի	131	—
Անատոլուի Երկաթ. 1/4 Պրժն.	94	10
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	375
» Փարիզի » 3 ամիս	81	—
Մակեդոնիոյ երկաթուղի	—	—

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւցնէ։ Ակռանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան իկայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանք.—Ուրեմն խորհուրդ կուտանք ատամնացաւ անձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժն որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել ակռաներուն և անարմատ ակռաներն, արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու և այլն, որք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամենէն ջղային անձինք կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պառիի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն, իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետք միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամեն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Մեծ փողոց, ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։ 413

Գ. Ա. ՆԱՐԳԻԼԵՑԻ (ԳԱԼՖԱՅԻ)
ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՔ ՏՊԱԳՐԵԱԼՔ Ի ՓԱՐԻԶ

	Ֆրանք
Գեղագրութիւն հայկական	1
» հայ-գաղղ.	1 50
Զրուցատրութիւն գաղղ-հայ. համառօտ	1 50
» գաղղ-հայ. (հնչումը հայ գրով)	2 25
» անգլ-հայ. համառօտ	1
» » » (հնչումը հայ գրով)	2 50
» գաղղ.-տճկ. համառօտ	2
» » » (հնչումը գաղղ. գրով)	2 50
Բառարան գաղղ-տաճկ.	2 50
» հայ-գաղղ.	10
Պօլ եւ Վիրժինի, պատկերազարդ	5
Եղմաք, աշխարհաբար եւ գաղղ. բնագրաւ, փառաւորապէս, ոսկեզօծ եւ պատկերազարդ	15
Տելեմաք, գաղղ. բնագրաւ	5
Ֆենելոնի դաստիարակութիւն աղջկանց գաղղ. բնագրաւ	4 50
Ընթերցումն (Lecture pour tous)	1
Այբբենարան մանկանց, պատկերազարդ	20
Լամարթինեայ դաշնակը, փառաւոր տիպ	9
Պատմութիւն անգլիոյ Մակօլէյեան վարժարանի (4 հատոր)	15
Ընդհ. պատմութիւն ազգաց (5 հատոր)	10
Համառօտ պատմութիւն ազգաց	2 25

Վերոգրեալ հատորք ամենքն ալ փարիզեան գեղեցիկ տպագրութեամբ հրատարակուած են եւ կան որ փառաւորապէս ոսկեզօծ են նաեւ։

Մեծանուն հեղինակին հայ-գաղղ. բառագրքին գինն՝ այս անգամ 15 ֆրանքէն 10 ֆրանքի իջած է։ Մեծաքանակ գնողաց մասնաւոր զեղչ։

Վաճառման կեդրոնատեղին է ի Ղալաթիա, Սնղըս խան, թիւ 5, Բիւզանդեան գրատունը։ 405 20—30

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
[illegible]
Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
32 Վոյվոտա փողոց. Օսմ. Պանքային դէմ. 32
Ընտիր ապրանք, ուղիղ կշիռ, չափաւոր գիներ
Վճարման դիւրութիւն
Ցանկացողութիւնք առանց ծախսի կը ղրկուին մինչեւ տուն։ 333

ACTIONS MINES D'OR
SUD—AFRICAINES
ՈՍԿԵՀԱՆՔԻ ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ
ՀԱՐԱՒ—ԱՓՐԻԿԵԱՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ՏԵՂԵԿՈՒԹԵԱՆՑ

Գլխաւոր արժեթղթերուն պարութիւնները յաճախորդներուս տրամադրութեան տակն են.

Ա. ՖԱՐՐԱ, Քամպիոյ միջնորդ, Կ. Պոլիս։ 429

ՍԱԶ ԹԱՓԵԼՈՒ ՋՈՒՐ

Կալիֆորնիայի հրաշալի Ռուսմա'ն նորագիւտ եւ պարզ անվնաս հեղուկ մըն է որ 1—2 վայրկենի մէջ մարմնոյ վրայի անհաճոյ եւ աւելորդ մազերը եւ աղուամազերը (այլամ թիւյիւ) կը ջնջէ արմատէն եւ կը թափէ առանց և ոչ այրելու եւ մորթին վնասելու։ Սոյն հեղուկին ազդեցութիւնը միայն մազերու վրայ ըլլալով, ժամերով մարմնոյ վրայ մնալու ըլլայ բնաւ չ'այրեր։ Մեծ համբաւ ստացած է Պոլսոյ Ձուլը հրապարակութեան մէջ, որ մեծ մասամբ շնորհիւ սոյն հեղուկին մինչեւ ցարդ գործածուած թունաւոր եւ զարշելի բաղադրութեանց վնասներէն փրկուած է։ Գործածելի տան եւ բաղնիքի մէջ։ Պաշտօնապէս քննուած է եւ արսենիքէ զերծ գտնուած է։

ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ, ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ

Շիշը 12 ղրուշի կը ծախուի։

[illegible] ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ

Բերա Պօն Մարշէի քով եւ Բերա Մեծ Փողոց Ռուսիոյ դեսպանատան կից թիւ 4% (Իգփոոքի) վաճառատունը։ Կալաթա Մէրթէպանի փողոց թիւ 16 Ս. Սիմոնօֆի վաճառատունը (մեծաքանակ). Նոյնպէս Կալաթա Գամմանձ խանի տակ Մահմուտիյէ ճառտէսին թիւ 3, Օ վիլ տը Ֆրանս վաճառատունը։ Պանճէ Գափու կամուրջի գլուխ, Քիւչիւքեան եւ Մէրհամէթճեան (Եէնի Ճամի) էֆէնտիներու դեղարանները, եւ հոն Մարսի դէմ Թ. Պ. Անգլիական վաճառատունը, եւ բոլոր ուրիշ մեծ դեղարանները. կը ծախուի մեծաքանակ ամեն դեղավաճառանոցները. միանգամայն Սիմոնօֆ էֆ.ի քով եւ Ֆնտըքեան խանի դէմ Աստուածատուրեանի դեղավաճառանոցը։ Իզմիր եւ յեգիպտոս եւ այլ պատուաւոր գործակատար կը փնտռուի։ Գրել Օ վիլ տը Ֆրանս վաճառատան։ Գաւառներէ հրաման կ'ընդունուի էմանէթնի միջոցաւ։ 339 35—70

LE QUINQUINA FERRUGINEUX

Կոմոր քինքինա ֆեռիժինէօ կը միացնէ երկու լաւագոյն զօրացուցիչները զորս ունի բժշկականութիւնը, այսինքն քինքինան, որ առաջին տենդադեղն ու վերանորոգիչն է, և երկաթն որ արեան վերակազմիչն է։ Փարիզի բժիշկներն ամենէն աւելի այս դեղերը կը յանձնարարեն այն փափկակազմ կիներուն և աղջիկներուն համար որք կը տառապին անարիւնութենէ, ստամոքսատապէ, քլորոսէ, սպիտակ ապաւէնէ։ Տղոց, ծերերու և արեան տկարութիւն ունեցող անձերու համար ամենէն ընտիր դեղն է. ախորժակը կը բանայ, մարսողութիւնը կը դիւրացնէ և արեան կուտայ իր բնական գոյնն ու կորովը։

SANTAL MIDY

Մինչ Սանդալի հիւթը մեծ մասամբ պարփակուած է ժելաթինի մեծ զանգուածի մէջ որ դժուար կը հալի և ստամոքսը կը ծանրաբեռնէ, Սանդալ Միտին բարակ ժելաթինի մը մէջ փակուած է, որ դիւրաւ կը հալի. եթէ այս առաւելութեան վրայ աւելցուի Միդիի Սանդալին մաքրութիւնը, կը բացատրուի Սանդալ Միտիին համբաւը։

ՏՕՔԹ, Կ, Յ, ՓԱՇԱԵԱՆ ԷՖ,

Որ ութը տարիներէ ի վեր գաւառները կը գտնուէր, այս անգամ իր բնակութիւնը Կ. Պոլիս, Կէտիկ-Բաշա թիւ 13 տունը հաստատած է։

Գաւառացիներուն ապրելու եղանակը ուսումնասիրած ըլլալով, իրեն դիմող պանդուխտները մեծապէս պիտի կրնան օգտուիլ։

Եթէ գաւառները գտնուած հիւանդներու վրայ մանրամասն գրաւոր տեղեկութիւն տրուի եւ մէկ մեճիտ վճարուի, հարկ եղած դարմանը գրաւոր պիտի հաղորդուի. ասոր համար Պոլիս անձ մը նշանակելու է։

Բաց ի կիրակի օրերէ, ամեն օր իր տանը մէջ հիւանդները կ'ընդունի, ուրբ թ ժամը 6էն 10 ձրի։

Երկուշաբթի ժամը 9էն 10 1/2 Կամուրջին գլուխը Քիւչիւկեան դեղարանը, հինգշաբթի ժամը 7էն 10 Մահմուտ-Բաշա Գափամաճեան դեղարանը կը գտնուի։ Իսկ երեքշաբթի օրերը Լանկայ Գալֆաեան դեղարանը ժամը 2էն 6 դարձեալ ձրի կը նայի։ 341 18—25

ԿՈՄԻՏԱՍ Ա. ՈՍԿԵԱՆ
ԱՌՋԵՌՆ
ԲԱՌԱԳԻՐՔ
ՀԱՅԵՐԷՆ—ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ
ՆՈՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ (Երկրորդ)
ՈՒՂՂԵԱԼ ԵՒ ՅԱՒԵԼԵԱԼ
ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 50,000 ԲԱՌ, ՈՃ ԵՒ ԱՅԼՆ

Բազմաշխատ հեղինակին սոյն օգտակար գործը կը բովանդակէ հին եւ նոր հայերէնի գրեթէ բոլոր բառերէն զատ, գիտական եւ արուեստական բազմաթիւ բառեր, ոճեր եւ ասացուածներ համդերձ իրենց Գաղղ. թարգմանութեամբն։ Բառից զանազան առումները բացատրուած են բազմաթիւ օրինակօք։ Սոյն խնամեալ եւ յոյժ կարեւոր գործը ճշմարիտ առաջնորդ կրնայ ըլլալ ուսանողներու ի Գաղղիերէն լեզուի, ինչպէս նաեւ սոյն լեզուի ուսման պարապողներու առ հասարակ։

Գործոյն վերջը աւելցուած է գաղղիերէն լեզուի անկանոն եւ պակասաւոր բայից պարզ ժամանակներու մէկ ցանկն համդերձ պիտանի եւ կարեւոր ծանօթութեամբք, որք մեծապէս պիտի օգնեն ուսանողին։

Էջ իբր 1000, ընտիր թղթի վրայ մաքուր եւ յստակ տպագրութեամբ եւ զօրաւոր կազմով, որք բառարանի մը համար գրեթէ նոյնքան գնահատելի են որքան պարունակութիւնը։

☞ Գին { Զօրաւոր խառըքին կազմ **25** Դհ.
Լաթակազմ **27**, Կիսակաշի **32** »

Կեդրոնատեղին է **Յ. Մատթէոսեան** Վաճառատունը, Թիւ 27 Ֆինճանճըլար Եօգուշու Կ. Պոլիս։ Կը գտնուի **Պ. Պալենցի** եւ բոլոր հայ գրավաճառաց քով, ինչպէս նաեւ Բերա Մեծ փողոց **Վայսի** եւ **Քայլի** գրատունները եւ Ղալաթիա Մահմուտիէ ճատտէսի թիւ 42, **Ռոման եւ Ընկ.** Թղթավաճառանոցն։

«[illegible]»
ՆՈՐԱԳԻՒՏ ԵՒ ՎԱՐԿԵՆԱԿԱՆ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ
(ԲՆԱԿԱՆ ՍԵՒ, ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԵՒ ԴԵՂԻՆ)

Ֆրանսական եւ գիտական արտադրութեանց վերջին արդիւնքի եւ անհիման նորութիւններ եղող վերոյիշեալ մազի ջուրը հաջակաւոր վերանորոգիչ մ'է մազերու, որ միայն առաջին գործածութեամբ եւ առանց դժուարութեան երիտասարդութեան ատենին պէս 8—10 վայրկենի մէջ ամենաբնական գոյն մը եւ փայլ մը կուտայ ճերմկցած մազերու, մօրուսի եւ պեխերու, միանգամայն զօրացնելով եւ աճեցնելով։ Ցուրտ բերած գոյնը այն աստիճան բնական է որ ամենէն ուշադիր նայողը չի կրնար որոշել, եւ 6—7 շաբաթ առանց աւրուելու կը դիմանայ եւ ուզուածին չափ կրնայ լուացուիլ եւ լուացուելով մազերուն [illegible] եւ կը գոյնը մնայ։ Մէկ անգամի փորձը պիտ համոզ գործածողը սոյն ճշմարտութեան։ Կը ծախուի մեծ տուփը 25 եւ փոքրը 18 ղրուշ։

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

1881 Մարտ 24ի Կայսերական հրամանաւ արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան պահարանը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեան ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4,000,000 ռուպլի
Երաշխաւորութեան գումար	63,000,000 Ֆրք.
1894ի հասոյթը	24,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	90,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ՍԻԳԷՐ
Պոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Բնիկ Ընդհ. Գործակալութեան
Ս. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Մամաքիւղ Ղալաթիա, Զէօվհէրճի փողոց, 14
Դրասենեակ Ս. Ժ. ՌԻՍՊԻՆ ԵՒ ԸՆԿ. 32.

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարը՝ զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 326

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի տուներ, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի վերի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1.

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ին 20 ՍԷՖԷՐ 1310
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ԿԵԱՆՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ. ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ 23

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Նիզամիէ էրզագ անպարը իչուն լիւզիւմ կէօրիւլէն ուսուլէն մէվգրի միւնագասայա վազ օլունան 3000 սանտըգ կազըն իթասընը Թալիպ օլանլարըն մազամը ալիի Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիէ տայիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 38 2—3

ՊՆԴՈՒԹԻՒՆ
բուժում ճնորհիւ
ճշմարիտ
ՎԻՇԻԻ ԼՈՒԾԻՉ ՓՈՇԻԻՆ
Լուծիչ դարման
ապահով ազդեցութեամբ, անցաւ եւ դիւրաւ ըմպելի
Փարիզ, 6, ավընիւ Վիքթորիա եւ դեղարանք

Ունենալու համար ճշմարիտ ջուր
VICHY
(Ֆրանսա)
Աղբիւրին անունը պէտք է փնտռել շիշերու քթոցին վրայ։
CELESTINS. — Կաթուած, աւազախտ, շաքարախտ։
GRANDE GRILE. — Լեարդ։
HOPITAL. — Ստամոքս։
Հոգ տանիլ Աղբիւրը նշանակելու։

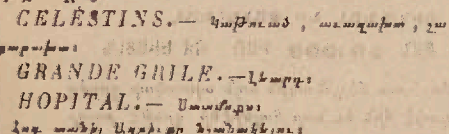

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱՆԵԱՆ և ՄԱՄՈՒՔԵԱՆ
Ն. ՊԱՔՔԻ ԸՆԿ.
Մարսիլիայ և Պաթումի գծի— [illegible]

Սեւ ծովու շոգենաւը Նովորոսիսք պիտի ուղեւորի հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն Տրապիզոն և Պաթում Հոկտ. 29ին իրիկուան ժամ 4ին (Ը. Ե.)։

Մինկրէլի շոգենաւը ուղղակի Մարսիլիա պիտի ուղեւորի Նոյ. 5ին (Ը. Ե.)։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Առաւել և արագ ուղեւորութեան Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմելու գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց թ. 10
33

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
[illegible] Լիվերպուլ և Ամերիկայի միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գոլոնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Աւրանիա	7268	Աղլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալեպպօ	2143	Մարոգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գադալոնիա	4845		

Մարաթօն շոգենաւը, նաւապետ Պառլօու, Լիվերպուլէն հոս պիտի հասնի ընդհ. վաճառքով դէպ Նոյեմ. 1։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան, թիւ 401
Ղալաթիա 335

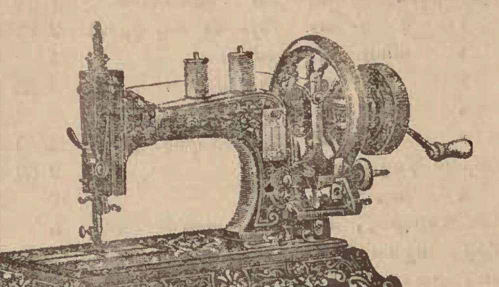

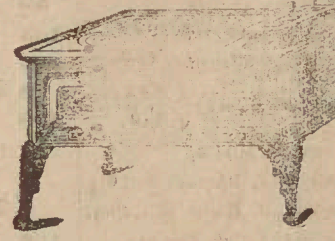

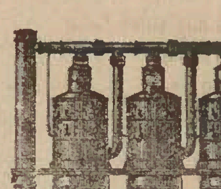

ԵՔՍԲՕՌ ՎԵՌԲԱՆՏ

ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՔԵՆԱՅԻՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ
ԱՐՏԱԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ
ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՇՐՋԱՆԱԿ

Ցուցադրութիւն մեքենաներու եւ գերմանական ճարտարագործութեան այլ նիւթերուն Ղալաթիա, Բէր էմինէ Բազար եւ Մէհրէմէ փողոց, Թիճարէթ խան [Նախկին Ալլեմանեան Բէժիի]

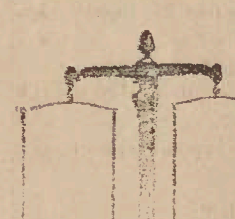

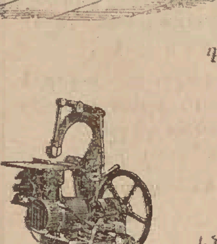

Մեծ մթերք զանազան մեքենաներու, որք են՝ շոգեշարժ մեքենայք, կազով ու բարիւղով շարժող մեքենայք, որոց մին շարժման կը գործածէ նաւթ յանախորդն ուղիղ։ Պարզ բարիւղի լամբայը մէկ ժամուան մէջ 0.4 ոխկապ կը սպառէ, այսինքն ժամը 15էն 20 փարայի։ Կը գտնուին նաեւ ճախարակներ, [illegible] մեքենաներ, բնքան բացող մեքենաներ, երկաթաթիթեղ եւ թանձրաքարտէ թիթեղագործներ, թիթեղգործութեան, ղարբնութեան, կողպէքագործութեան, առաղձագործութեան մեքենաներ, ջրհաններ, հերկագործական երեսաններ, շաղախ, զետեղմնական երկաթէ գերաններ, ասֆալտ, խայծաղնաւոր քարդոն, խոհանոցի անօթներ, կազի լամբարներ, ճնմիշի կ զմածք, պլոքըլէզ, կարի մեքենայ, եւն. եւն.

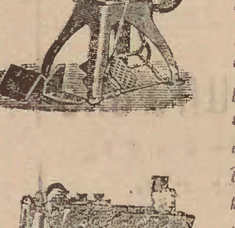

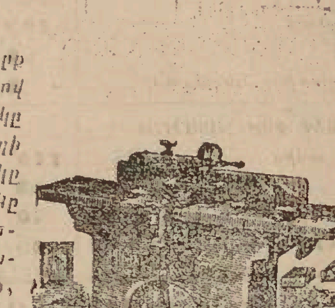

Մասնաճիւղք
ԱԹԷՆՔ, Սոփոկլէս փողոց, 11 [Նախկին Գոթաւ ԱԹԷնքի]

Ներդրաններ
ՄԵԼԱՆ'Կ, Թոփհանէ Թաղ, ԳԻՐԷՈՆ, Բլիւտոն փոց.

Գործակալութիւնք
ՍԵԼԱՆԻԿ ԻԶՄԻՐ
ՄԵՐՍԻՆ ՀԱԼԷՊ
ՊԷՅՐՈՒԹ ԴԱՄԱՍԿՈՍ
ՔԱՒՖԱ ԵԱՖԱ
Քորֆու, Զանդա, Բաղրաս, Քալամաթա, Շիրա Վօլօ, Ալեքսանտրիա, Գահիրէ։ 3

EMULSION SCOTT

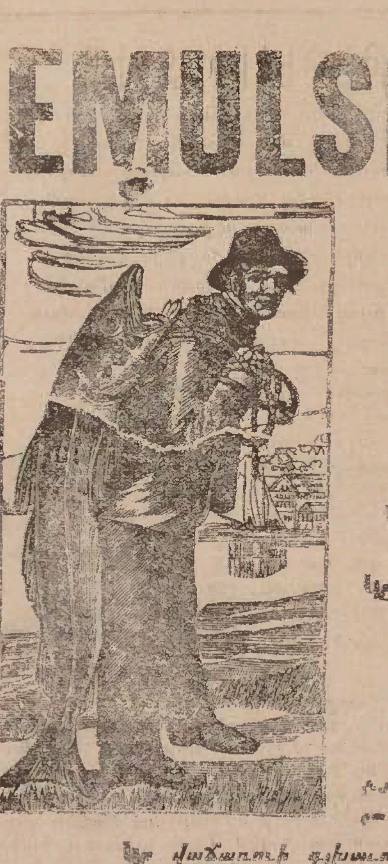

(ՍԳՈԴԻ ՕՇԱՐԱԿ)
ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԺՈՒՏ ԻՒՂ
Հիփոփոսֆիթ կիրի և սոդայի
Պատրաստեալ Տեարց ՍԳՈԹԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք.

Կաթի չափ անուշահամ է
Մորուի ձկան իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիփոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ծուղածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, անուշ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԷԼ

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք 8,000,000
Պահեստի դրամ	10,028,000
Տարեկան հասոյթ	23,250,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894 Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս. Պահչէ-Գաբու, [illegible] խան. 12, 13, 14

ՀԻՆ ՊՐԱՆՏԻ

Ժ. Ֆ. ՄԱԿՆԱՄԱՐԱ

ՔՈՆԵԱՔ
ՇԱՐԱՆԴ ՖՐԱՆՍԱ
ԱՄԵՆ ՏԵՂ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ
340

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց
Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան
Կ'ունայ չքադրամ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ

Բառն տարուան յաջողութիւն Իտալիա, Ամերիկա, ի Հնդկաստան, յԱրեւելս և յԵգիպտոս.—Շքադրամ 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մելպուրնի և Պրուքսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատելֆիոյ, 1873ի Վիէննայի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ ստամոքսական ամենէն ծանօթ ըմպելին է.—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իբր զգուշական դարմանական ճահճային երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլէրայի։

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և ամենէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր։ Ճաշէն յետոյ, աղէկ մարսողական է։ Կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, Սելցի ջրոյ և խահուէի հետ.

ՖԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՕՆՏՈՒԻ և ԸԷՔՔԻԱ 2218

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 16/28 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Գշ. 17/29 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակը ժամ 5ին յետ միջօրէի, Պիրէոսի ճամբով
Դշ. 18/30 Սեվաստապոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 18/30 Սուրհանդակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 19/31 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամը 3ին յետ միջօրէի։
Ուր. 20/1 Աղեքսանդրիոյ Սուրհանդակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱԶԴ.— Հոկտ. 17/29 երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող [illegible] Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ զատող շոգենաւին 263

Les Seules purgeant sans Coliques
PILULES SAVONNEUSES BOISSY
LAXATIVES
PURGATIVES
RAFRAICHISSANTES
La Boite de 40 Pilules : 2 fr. franco.
Phie BOISSY, 2, Place, Vendôme, PARIS

ՊՈՒԱՍԻԻ ՕՃԱՌԱՅԻՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ միակ լուծողականներն առանց խիթի բուժում գլխացաւերու, ջղացաւերու, պնդութեան, աղեաց անուժութեան եւայլն...

Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, դեղագործ Քանցիկի քով, Բերա, Մեծ-փողոց, 249 370

ՆՈՐ ՈՒՂԵՑՈՅՑ

ՄԷՍԱԺԸՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ուղղակի երթեւեկ ընդմէջ Լոնտոնի եւ Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն (երթուղարծին հանդիպելով ի Հավր)։

Լոնտոնէ մեկնում ամեն կիրակի. Մարսիլիաէ մեկնում ամեն շաբաթ օր, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, սկսեալ սեպտ. 21էն, դէպ ի Պիրէոն, Իզմիր, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս, միւս շաբթուն, սեպ. 28էն սկսեալ, դէպ ի Քալամաթա, (փոփոխակի Քաթարօլօ) Շիրա, Սէլանիկ, Տէտէ-Աղաճ, փոփոխակի Քավալա, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս։

Կ. Պոլսէ մեկնում դէպի Մարսիլիա, Հավր, Լոնտոն, ամեն ուրբաթ, առաւօտեան ժամ 9ին, մէկ շաբաթ, Տարտանէլէն, Տէտէաղաճէն (փոփոխակի Քավալա), հոկտ. 11էն սկսեալ եւ միւս շաբթուն Տարտանէլէն, Իզմիրէն, Պիրէոնէն, հոկտ. 18էն սկսեալ։

Բաց աստի, ամեն տասնըհինգ օրը, ուրբաթ իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 11էն սկսեալ Սուրիոյ գծին շոգենաւը Կ. Պոլիս գալով անմիջապէս պիտի մեկնի դէպ ի Մարսիլիա միայն Իզմիր ու Պիրէոն հանդիպելով։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Հոկտ. 3էն սկսեալ, հինգշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, ամեն տասնըհինգ օրը։ Կ. Պոլսէ մեկնում դէպ Իզմիր (առանց ուրիշ շոգենաւ փոխադրութեան) Վաթի, Սամոս, փոփոխակի Հռոդոս, Պէյրութ, Լառնաքա, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Լաթաքիա, Թրիփոլի, Նորէն Պէյրութ, Աղեքսանտրիա, Մարսիլիա՝ ուրիշ նաւ փոխադրութեամբ, Պէյրութ դէպ ի Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ։

ՕՏԵՍԱ-ՆՈՎՈՐՕՍԻՍՔԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ կիսամսեայ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում երկուշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 7էն սկսեալ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒ-ՊԱԹՈՒՄԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երթեւեկ տասնըհինգօրեայ՝ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրհանդակներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում կիրակի կէսօրին դէպ ի Սամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում։ 425

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ